

A TERMÉSZET

KIADJA : BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
BUDAPEST, XIV., ÁLLATKERT
TELEFON : 1-194-30

SZERKESZTI:
NADLER HERBERT

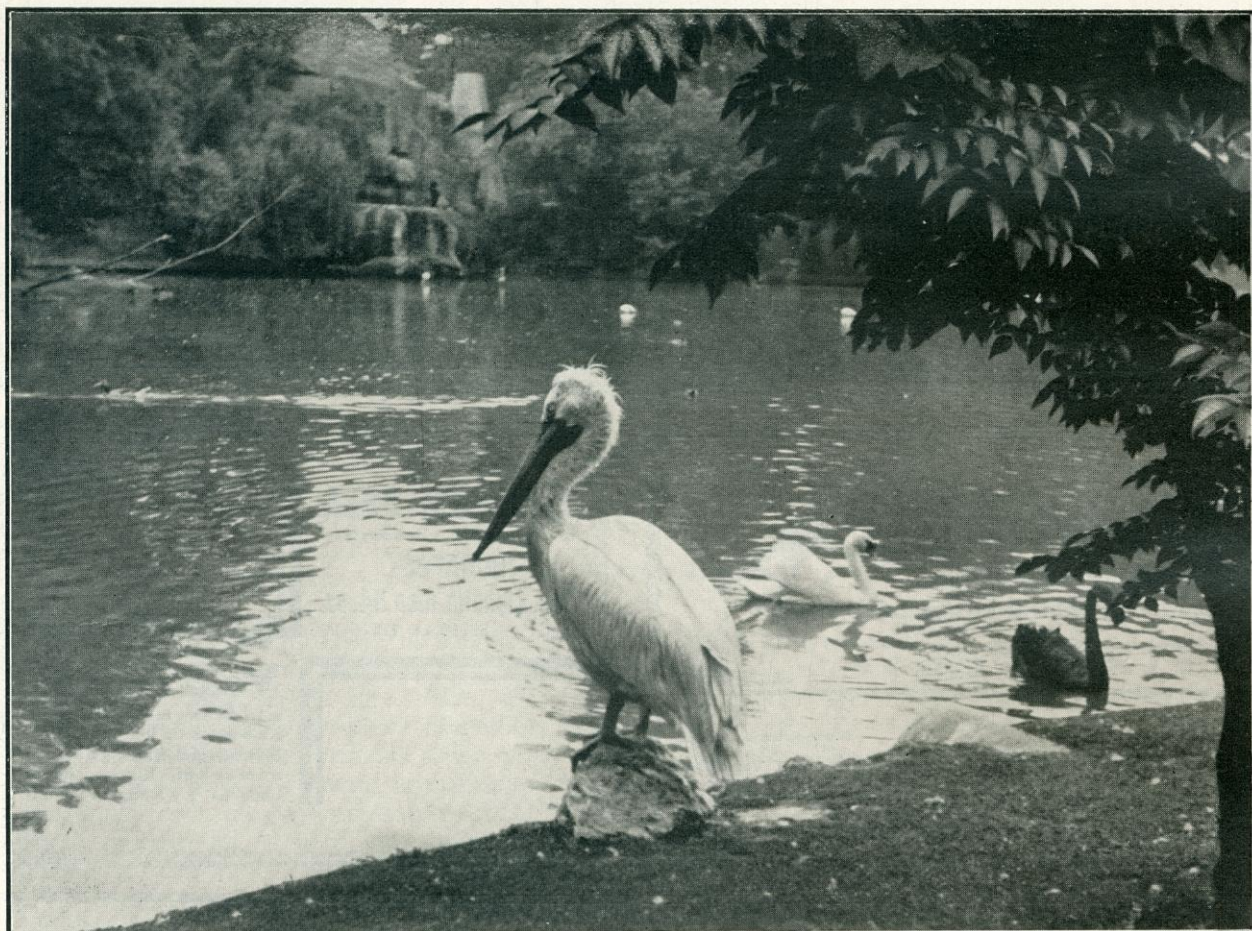
A SZÉKESFŐVÁROSI
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT
IGAZGATÓJA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN
ELŐFIZETÉSI DIJ:
EGY ÉVRE 6 PENGŐ
FÉLÉVRE 3 PENGŐ
EGYES SZÁM ÁRA 60 FILLÉR

XXXIII. ÉVFOLYAM

5. SZÁM

1937. MÁJUS

»ŐRSÉG« AZ ÁLLATKERTI TÓ PARTJÁN.

ifj. Dorner Aurél felvétele.

TARTALOM:

Rapaics Raymund dr.: Orgona.
Igali Mészáros József: Tavasz a vizeken.
Éhik Gyula dr.: Tavasz vadásztrofeák.
Borsodi László: Májusi erdőben.
Vadásztrofeák Tára.
Kleiner Endre dr.: Rigók a városban.
Veress Gábor: Újabbán fészkelő madarak
Paks határában.

Madarakról.
Rövid közlemények.
Könyvekről.
Mi újság az Állatkertben?
A magyar kutya.
Hankó Kató: Tavasz az erdőn.
Szerkesztői üzenetek.

FILLÉRES VASÁRNAPOK AZ ÁLLATKERTBEN!

Minden hónap első
vasárnapján

felnőttek 40 fillér

10 éven aluli

gyermekek 20 fillér

beléptidíjat fizetnek a
székesfővárosi
állat- és növénykertben

Aki tanulni, gyönyörködni és szórakozni akar, ezen a napon okvetlenül látogassa meg az állatkertet.

Nappal: az összes állatok a szabad kifutókban láthatók.

Akvárium (tengeri és édesvízi állatokkal), kígyóház, pálmaház, lovaglás, kocsizás, vendéglő, tejcsarnok.

GUNDEL

állatkerti vendéglői
kiváló konyháiról közismertek

P O L G Á R I Á R A K

Z E N E

Éttermei és terrasza a Gellért-szállóban a vidékről
felránduló közönség és külföldi látogatóknak
kedvelt szórakozási helye.

SCHREIER BÉLA

kereskedelmi részvénytárs.

BUDAPEST

VII., Izabella-utca 34. sz.

Tel.: 1-438-49 és 1-310-62

Vesz és elad

mindennemű szálas és
szemestakarmányt,
örleményféléket, gabona-
neműeket, fűszert, hüve-
lyes- és gyarmatárut.

Megelégedést nyújt kertünk, ha

megbízható

Mauthner

magot vetünk.

Mauthner Ödön r.-t. Budapest, VII., Rottenbiller-u. 33.

Orgonasövény.

Nadler Ferenc felvétele.

ORGONA.

Írta : Rapaics Raymund.

Az orgona az olajfafélék családjának szép és érdekes nemzetsége, a tudomány *Syringa* néven különbözteti meg. Török neve *lilak*, ezt vették át a franciák és angolok, a németben előbb *Spanischer Flieder*, — innen származik a régi magyarban is a »spanyol bodza« — majd egyszerűen *Flieder*. Az orgona név a magyarban csak a XVIII. század végén bukkan fel és nem más, mint a *Syringa* szabad fordítása.

Családi rokonságát az orgona virágszerkezetével árulja el. Ez nagyon egyszerű. Jellemzi a négyes szám; a csésze négyfogú, a párta összenőtt négyszirmú, alsó része csöves, felső része pedig kiterült négy pártakarój. Az ivarlevelek köreiből a négyes szám feleződik, tehát az orgonavirágban két porzót és két termőlevélből alakult termőt találunk. A termő rövidebb a porzóknál, ezek szálukkal a párta belsejéhez nőnek, s a pártától csak a pártacsó torkát elzáró portokok különülnek el.

Az orgonavirág pompás illatát mindenki élvezte és ismeri. Ezt az illatot a virág a magházon fejleszti. A magházon vannak ugyanis mézmirigyek, amelyek a rovarok csalogatására való illatanyagot és mézet elválasztják. A pompás illatra gyülekezik is sok rovar, főképen méhek és lepkék. A fecskefarkú-

lepkének az orgonavirág egyik legkedveltebb ki-kötője. Látogatása az orgonának bizonyára hasznára válik, mert hosszú pödörnyelvvel játszva nyitja meg az utat a portokok között, közben könnyedén eléri a pártacsó alján összegyűlő mézet és elkerülhetetlenül érinti a bibét.

Az orgona-nemzetség hazája Eurázia, elterjedésének központja pedig Kína nyugati része, vagyis Ázsia közepe. Pontosán huszonnyolc fajtát különböztetik meg, ezeknek zöme Kína nyugati részében honos, néhány faj Mandzsuriában, Koreában és Japánban él, a Himalájában szintén csak néhány faj honos, azután tovább nyugatra, Kiszáziában és Előázsziában, olyan terület következik, amelyen egyetlen orgonafaj sem található, ellenben tovább nyugatra, a Balkánon ismét felbukkan az orgona-nemzetségnek egy képviselője, a közönséges-orgona (*Syringa vulgaris*); ennek hazája Erdély délnyugati sarkáig ér, s ott átadja helyét az erdélyi-orgonának (*Syringa Josikaea*), amely az északkeleti Kárpátokig nyomul.

Miként látjuk, Európának két orgonafaja van, ám ezeket az orgona-nemzetség ázsiai terjedési területének legnyugatibb határaitól óriási terület választja el. Ezt a növényvilág történetének kutatói úgy magyarázzák, hogy régi korokban,

valószínűleg még a harmadkorban, az orgona-nemzetség erre nyugatra a Himaláján és Afganisztánon túl a Balkánig és Erdélyig összefüggően telepedett meg, de a későbbi korok éghajlati változásai a közbenfekvő területeken kipusztították azt a növényzetet, amelynek az ottani orgonafajok is tagjai voltak. Ezt a feltevést több hasonló

Közönséges-orgona (*Syringa vulgaris*). Nadler Ferenc felvétele.

példával támogathatjuk. A közönséges-vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) szintén balkáni fa, akár a közönséges-orgona, s rokonai szintén Kínában élnek. (L. *A Természet* 1935. évf. 113. old.) Az orgonának testvérnemzetsége az aranyfa. Fajai főképen Kínában honosak, egy faj azonban Albániában él, ez a balkáni-aranyfa (*Forsythia europaea*), amelynek legközelebbi rokona a Kínában honos *Forsythia Giraladiana*. Még arra is akad példa, hogy egy faj terjedési területe két egymástól távol eső részre oszlik, például a kertekből közismert sárgaliliom (*Hemerocallis flava*) Európában

a Dunántúl őshonos növénye, tovább keletre hiányzik, azután megint Szibéria nyugati részében bukkan fel. Mindezek a példák eléggé mutatják, hogy sok régi növény-nemzetség életében nagy szakadást okoztak annak a területnek jégkorszaki éghajlatváltozásai, amelyek a Fekete-tengertől északra és délre a növénytakarót valamikor megítédelték. Méltán soroljuk ezek közé az orgona-nemzetséget is.

Am az orgona-nemzetség történetében nemcsak a növényföldrajzi vizsgálat vezet Kínába, a nemzetség központjába, hanem az orgona kertészeti története is azt mutatja, hogy ez a szépvirágú cserje igazi kínai növény. Az újabb kutatások eredményei ugyanis kétségtelenül bebizonyították, hogy a kertészek az orgonát nem Európában, nem is Törökországban, hanem Kínában fedezték fel, s ott kezdték kertekbe ültetni. A kínai-orgona (*Syringa oblata*) testvérfaja a balkáni-orgonának, de kerti szereplése egy meghatározhatatlan régi korba nyúlik vissza. Ez volt az első orgonafaj, amelyet kertbe ültettek és díszcserjévé avattak. A balkáni-, vagyis a közönséges-orgonától egyébként abban is különbözik, hogy levelei ősszel szép narancsárgára vagy vörösre színeződnek. A szabadban Shensi, Shansi, Kansu és Hupeh kínai tartományokban honos. Kínai kertekben számos kerti fajtája ismeretes. Európában csak a tudományos célt szolgáló növénykertekben látható.

Szintén egy ismeretlen régi korban lett kerti díszcserje a perzsa-orgona (*Syringa persica*) is, ez azonban, miként ma már tudjuk, tévesen viseli ezt a nevét. Nem mintha a perzsa kertekben hiányozna, sőt egy időben minden perzsa kertben nagyon kedvelt cserje volt, hanem azért, mert a

perzsák keletről, Kínából kapták, hazája ugyanis nem, miként sokáig vélték, Perzsia, hanem Kína, közelebből meghatározva, Kansu. Kína régi századokban sok áruját nyugatra kezdte szállítani, Kr. e. a II. században építette azt a nagy karavánutat, amely Perzsiáig ér, s amelyet legfőbb árucikkéről selyemútnak neveznek, ma pedig az európai és ázsiai nagy összekötő gépkocsíútnak akarnak kiépíteni. Ezen az úton kínai karavánokkal jutott Perzsiába az őszi- és a kajszibarack, amelyet a régiek perzsa honoságúnak tartottak, akárcsak később a perzsa-

orgonát, amely azonban szintén kínai honosságú.

A perzsa-orgona vesszői gyengébbek, hajlékonyabbak a meglehetősen merev termetű közönséges-orgonáénál, levelei gyakran hármásak vagy szárnyasan szeldeltek, keskenyebbek. Virágai kisebbek, fürtjei tömöttebbek. Európába a XVII. század elején hozták. Ekkor azonban az európai kertekben már megkedvelték a közönséges-orgonát, s a perzsa-orgona nálunk nem is terjedhetett el túlságosan, jelentősége csak akkor növekedett meg, amikor a XVIII. században a közönséges-orgonával keresztezték s ezáltal új keverékfajt teremtettek, amelyet a tudományban nagyon szerencsétlenül *Syringa chinensis* névvel jelöltek meg. A keverék-orgona a közönséges-orgonánál hajlékonyabb, viszont a perzsa-orgonánál nagyobb, levelei kisebbek és keskenyebbek, mint a közönséges-orgonáé, de nem szárnyasan szeldeltek. A múlt század első felében nagyon elterjedt.

A Balkánon honos közönséges-orgona (*Syringa vulgaris*) valamikor a XVI. században, ugyanakkor, amikor a vadgesztenye, jutott a konstantinápolyi török kertekbe. Az első adatot róla *Belon Pierre*, keleti utazó munkájában olvassuk, amely 1554-ben jelent meg, s először említette a törökök nagy virágkedvelését. *Belon* azonban a növény *lilak* nevét még nem ismerte. Ezt 1565-ben csak *Mattioli* említi, aki elmondja, hogy az első orgonát *Busbecq* követ hozta magával Konstantinápolyból. Amikor ez az orgona 1589 május havában Bécsben a Himmelpfortgasse és a Seilerstätte sarkán először virágzott, a kis kertből valóságos búcsújáróhely lett, mert a csodálatos illatú és színű cserjét Bécs apraja-naggya látni akarta. Ettől kezdve népszerűsége egyre nőtt s tetőfokát a táblabíróvilágban, a múlt század első felében érte el.

Az erdélyi-orgonát (*Syringa Josikaea*) sokkal később, csak a múlt század elején fedezték fel. Már *Kitabel* hallott róla bizonyos *Bulla* doktortól, de ő még nem látott belőle példányt. Ellenben *Baumgarten János* 1823-ban *Gróf Bethlen Katalin* kolozsvári kertjében látta az új cserjét, amelyet a Grófnő a Sebes-folyó völgyéből hozatott. *Baumgarten* biztatására a Grófnő megmutatta a cserjét *Báró Jósika Jánosné* született *Gróf Csáky Rozáliának*, az erdélyi kormányzóság elnök feleségének,

aki egy szárított példányát Bécsbe *Jacquin*-nek juttatta el. *Jacquin* a szakköröknek az új orgonafajt a német természetvizsgálók és orvosok Hamburgban tartott vándorgyűlésén 1830 szeptember 20-án mutatta be és nem egészen méltányosan *Jósikáné* tiszteletére *Syringa Josikaea* néven vezette be a tudományba.

Keverékorgona (*Syringa vulgaris* × *persica*). Nadler Ferenc felvétele.

Az erdélyi-orgona a közönséges-orgonától és közelebbi rokonaitól sok tekintetben lényegesen különbözik. A legtöbb orgonafajnak ugyanis, ágai csúcsán, két rügye van, mert a középső főrügy vagy ki sem fejlődik, vagy korán elszárad és lehull. Az erdélyi-orgona és rokonsága ellenben ágai végén nagy csúcsrügyet fejleszt, s ebben rejtőzik a virágzat. A közönséges-orgona vesszőinek csúcsán a két oldalrügyből néha csak az egyik, máskor azonban mind a kettő virágzatot visel. Az erdélyi-orgona elterjedése rendkívül különös. Nem egész Erdélyben honos, csak nyugati oldalán

a Biharhegységtől az Erdős-Kárpátokig. Ez az elszigetelt elterjedése különben megfelel a kínai orgonafajok földrajzi sajátosságainak, mert a sziget-szerű elterjedés azokra is jellemző. A kertekben az erdélyi-orgona nem hódított, szépség dolgában sem a perzsa-, sem a balkáni-orgonával nem versenyezhet. Ellenben Amerikában szívesen ültetik élősvénynek.

Az orgona korunknak nem divatos virága. A fővárosban is néhány évvel ezelőtt a tereken

sok orgonacserjét kivágtak. Hogyan is illene a táblabíróvilág illatos, bájos, kedves virága ebbe az új világba, amely csak akkor szereti a zenét, ha fülcsavaró és úgy kívánja a táncot, ha róka-lépés. Virágból sem kell már az orgona, a virág-szépség netovábbja a medvekaktusz. De ahol a kertben a báj és a szelíd szépséget még szeretik, most is felnyílnak májusban az orgonasövények és viráguk az egész kertet felmagasztalja.

TAVASZ A VIZEKEN.

Írta: Igalí Mészáros József.

Minden tavasszal, amikor a téli nagy pihenő után újjáéledt nádasok tarkítják a vizeket, egy gyermekkori emlék elevenedik meg előttem.

Tavasz volt. Nagy erővel lüktetett az élet. Víg madárszó szállt a langyos szél szárnyán s a gyarapodó növényzetet a magasból bőségesen aláömlő napsugarak simogatták.

A naptár május havát jelezte.

A Balaton partján iparkodtam Gyenesdiás irányában. Közöttem és a nagy víz között, bent, a sekély vízben hatalmas nádrengeteg terült el hosszan. Tavasz ujjongásában a Balaton sem fért meg bőrében, elhagyta rendes medrét és, hogy pöffeszkedő nagyságát mutassa, előntötte vízével az új fűvel benőtt parti földeket.

Néздеgélve haladtam előre, amíg egy előttem addig ismeretlen látvány meg nem állított a vízparton. Habzott, örvénylett a sekély víz és hajladoztak a kiálló sás- és nádszálak; időnként nagy csobogás hallatszott, majd ismét csend lett.

Álltam és tágranyílt szemmel néztem a vizet.

Egyszer csak megláttam egy nagy halnak a hátát, amint a vízben fel és alá úszkált. Majd nemsokára egy még nagyobb tünt fel és lassan annyi verődött össze, hogy a növényzettel benőtt szélvizekben alig tudtak egymástól mozogni.

Azóta nem mult el tavasz, hogy, ha tehettem, végig nem jártam annak a víznek a partját, ahol azidőtájt éppen tartózkodtam.

Ha tavasszal valamelyik halasvizünk mellett sétálunk, néha érdekes dolgokat láthatunk; megfigyelhetjük a fajfenntartás ösztönétől hajtott halakat, ezek ilyenkor rendes tartózkodási helyüket elhagyják, rendszerint fajok szerint csapatokba verődve »nász-

útra« kelnek és elvándorolnak a folyamokból a tengerbe vagy messzire felhatolnak a folyók forrásvidékéig. Igen sok halfaj a partmenti sekélyebb vízrészeket keresi fel, rendszeren az olyan helyeket, amelyek áradások alkalmával víz alá kerülnek. Ezek a vízinövényekkel benőtt sekély vizek könnyebben felmelegszenek

Fecskefarkú-lepke a közönséges-orgona (*Syringa vulgaris*) fürtjén. Vadas Ernő felvétele.

és a bennük lerakott ikrák biztosabban és gyorsabban kelnek ki.

Leginkább a pontyot (*Cyprinus carpio* L.) láthatjuk a szélvizekben kisebb-nagyobb csapatokban feltűnni. A márnák (*Barbus fluviatilis* Ag.) hosszú sorban egymás mögött úsznak az ívóhelyek felé; legelő az öreg nőstények haladnak, utánuk pedig a hímek, vagyis a tejes halak, majd a fiatalok zárják be a vígan haladó nászmenetet. A nyálkás-compó (*Tinca vulgaris* Cuv.) nősténye már nem szereti a tömeges felvonulást, rendszerint két hím társaságában vonul a sásos vizekbe, hogy biztos helyen rakhassa le ikráit. Vizeink útonállója, a kora tavasszal ívó csuka (*Esox lucius* L.) többedmagával egymáshoz dörzsölődve, szerelmeskedve vonul az ívás helyére. Ott láthatjuk a szélvizekben feltűnni a leső harcsának (*Silurus glanis* L.) széles fejét is; ez sem csapatosan mutatkozik, hanem rendszeren párosával jár, amikor ívás idején elhagyja a vizek mélyebb részeit.

Gyakori vízmelletti bolyongásaim közben csak ritkán volt alkalmam ívó harcsákat látni. Habár a fajfenntartási vágy ilyenkor ezeket is éppúgy hatalmában tartja, akár a többi halat, azt tapasztaltam, hogy ezek mégis elővigyázatosabbak a többinél. Az ívó pontyokat sok esetben akár pusztá kézzel is megfoghatjuk, de a harsa majdnem mindig megérzi a közelgő veszedelmet. A Zala-folyóban láttam még régebben egy hatalmas ívó harcsát. A parton haladtam, amikor a nagy vízcsapkodás elárulta a közelben tartózkodó halat. Figyeltem, honnan ered a zaj és iparkodtam a vizet óvatosan megközelíteni. Sikerült is meglátnom a hatalmas harcsát, súlya negyven-ötven kiló körül lehetett. A kis szörnyeteg, sajnos, csak néhány másodpercig mutatkozott, mert rosszat sejtve, farkúszójával a sekély vízben nagyokat csapott, s hirtelen eltűnt szemem elől.

A múlt év tavaszán ismételtelen a Velencei-tó vidékén jártam. A majdnem ősi eredetiségében levő tó valószínű paradicsoma a pontyféleknek. Egyik nap, amikor a tó náddal dúsan szegélyezett partján már sokat barangoltam, leheveredtem egy fa árnyékába. A fa kis emelkedésen állt, ezért könnyen végigláttam az előttem elterülő vízrészeken. A teljes szélcsendben egyszerre csak hajladozni kezdtek a nádlevelek, majd megzörrentek az összeütdő nádszarak és egymás mellett szorongva egy tömeg ívó hal jött ki a sűrű nádasból. Izgalmukban annyira megfélemedtek az óvatosságról, hogy egészen a part mellé merészkedtek, ahol a sekély vízből már a hátuk is kilátszott; majd oldalra dültek és az alacsony vízben alig tudtak továbbjutni. Elöttem két-három méterre a vízben vergődtek, testükkel felkavarták az iszapot és csak hosszú kínos küzködés és fáradságos kísérletezések után sikerült a mélyebb vízbe visszavergődniök.

TAVASZI VADÁSZTROFEÁK.

Írta: Éhik Gyula dr.

A vadász lesi a tavaszt, számolja a napokat, várja legtitokzatosabb madarunkat, az erdeiszonkát. Hogy ezt a várva-várt madarat ezúttal csak röviden említsem, annak oka az, hogy a szalonkatrofea — a szárnya végéből kitépott háromcentiméteres tollacska — nem dísz tárgy; szerény, nem feltűnő dísz a vadászkalap-

A halak tömeges felvonulását azonban egyre ritkábban figyelhetjük meg, mert az ívóhelyek napról-napra fogynak. Ahol a tavaszi napfényben csillogó vizekben tavaly még tömegével láttuk az ívó halakat »fürdeni«, ott a part mentén ma már hatalmas fővenyűfűrdő vonul végig, a vízen vagy vízparton csónakházat és különféle más épületeket találunk. Elettűnnek az ívóhelyek, a nádasok sejtelmes zizegése helyett kotrógépek dohogása tölti be a levegőt; kotorják a talajt, a parton emberek szorgoskodnak, símára egyengetik a földet és alkalmas helyet iparkodnak készíteni a közművelődés számára.

Az ívó halak is eltűnnek és ikráik lerakására más vízrészeket keresnek.

Amikor az ívás ideje közeledik, a halakon rendszerint különböző elváltozások mutatkoznak. Némelyik hal bőrének véreirei megduzzadnak, oldalán és hátán, sőt mellúszójának sugarain is nászoltok keletkeznek, és vannak olyan halak is, amelyek eredeti színüket változtatják meg. Ezek közé tartozik egy parányi kis halunk, az alig öt centiméternyi hosszú szívárványos-ökle (*Rhodeus amarus* Bl.) hímje is, amely ívás idején szép élénk nászruhában ékeskedik.

De a halakon ilyenkor nemcsak külső változások mutatkoznak, hanem még életmódjuk is kissé megváltozik. A békés természetű halak rendszerint élénkbe és harciasná válnak, a lomhák fürgék lesznek, a vizek haramiái pedig megszelidülnek.

Amikor a halak az ikrát lerakták, az ívóhelyeket elhagyják és visszatérnek eredeti lakóterületükre. Elcsendesedik a szélvizek élete és csak ritkán lehet egy-egy lemaradt ívóhalat látni, amint a nádat zörgetve, nagy igyekezettel keres magának utat a sűrűsége át a mély vizek felé.

A vízbe lerakott és megtermékenyített ikrákból idővel kis halivadékok fejlődnek ki. A fejlődés mindig a víz hőfokától függ, mennél melegebb a víz, annál gyorsabban kelnek ki a peteburokból az ivadékok. Amíg nem tudnak önállóan táplálkozni, a hasukon lévő szikzacskó-ban elraktározott táplálékanyagot használják fel testük gyarapítására, növekedésre. A szikzacskó a kis ivadékokat a mozgásban természetesen akadályozza, ezért egy ideig a vízfenéken tartózkodnak és ügyetlenül igyekeznek mellúszóik mozgatásával magukon segíteni. A tavasszal ívó halak petéiből körülbelül egy hét múlva kelnek ki az ivadékok; néhány nap múltán már meg is kezdenek az önálló táplálkozást, ha kedvező időjárás esetén szikzacskójuk tekintélyes részét fel tudták már használni és ennek következtében táplálkozási szerveik is jobban kifejlődtek.

Tavasz végefelé vagy nyár elején a kis újszülötteket már a szélvizekben csapatokba verődve vidáman úszkálni láthatjuk. És ha a sors kegyesen irányítja életüket, néhány esztendő múlva már maguk gondoskodnak bőségesen fajuk fennmaradásáról.

nak, csak a beavatottnak mesél a tavaszi erdőben töltött esték hangulatosságáról.

Régebben mint húsz évvel ezelőtt Lőcse vadregényes tájain, a Vinna ősfenyveseiben vadásztam. Akkor is lestük a tavaszt, számoltuk a napokat, de nem annyira a szalonkahúzás, mint inkább a siketfajd és nyírfajd

Kitömött dürgő siketfajdkakas.

dürgésének idejét vártuk. Hogy a trofeákat megfelelően értékelhessük, gondolatban menjünk el egy nyírfajd-vadászatra.

Az indulás idején Lőcsén már tavasz volt. A patakok mentén, a nedves réteken aranyárgán virított a mocsárigólyahír, a bokrok tövén szerényen húzódott meg az illatos ibolya. A hóvirág már régen elvirágozott. Fenn, a Vinnán, az ősfenyvesek között még hótakaró fedte a hegyhátaikat és csak a naposabb oldalakon tűnt elő helyenként az elmúlt évről maradt száraz avar.

Délután még sütött a nap. Az olvadó hólé hangosan csobogva igyekezett ezer érben a hegyoldalon lefelé. Tavasz illattól, párától szinte füledten terhes volt a lég. Leültem egy fatuskóra. Mély lélekzéssel szívtam magamba a tavaszi levegőt és szemem fáradhatatlanul fürkészte előttem a táj szépségeit. Minden mozgott, minden élt a napsütésben. S az életnek ebben a harsogó tavaszi tobzódásában egyéniségem elveszett. Ugyanúgy éreztem és láttam a lábamnál mozgó bogár, a körülöttem röpködő lepke, a fölöttem keringő sas, a csörgedező hólé, az üdítő illatot terjesztő fenyők életét, mint a magamét. Megbámultam a hegyek mögé bukó nap vérvörös korongját és megbűvölten lestem, miként takarja el a felszálló esti lilás köd az utolsó napsugaraktól bearanyozott felhőket.

Fázni kezdtem. Eltűnt az éltető napsugár, lassan megint megdermedt minden. A csobogás fokozatosan halkult, végre megszűnt. Újra fagyott. Éjjelenként ott még tél volt! Szótlanul ballagtam a vadászházba éjjeli nyugovásra.

Hajnal előtt 2 órakor keltünk. Dermesztően hideg szél nyikorgatta a vadászház ablakainak fatábláit. Petróleumlámpánk éppolyan kényszeredetten pislákkolt, amilyen kelletlenül bujtunk ki mi is a meleg ágyból. Gyorsan kapkodtuk magunkra a ruhát; úgy öltöztünk fel, mintha az északi sarkra mennénk. Rövid reggelizés után meggyújtottuk kézilámpásunkat és elindultunk libasorban. Elő ment, aki a lámpát vitte, a többi nyomá-

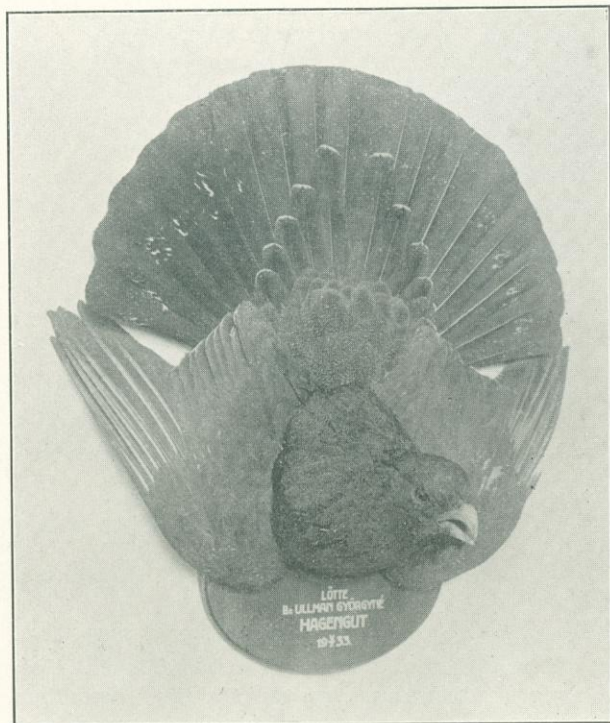
ban haladt. Elértük a fenyőgallyból épített első lombsátor, leskunyhót; egyikünk ott maradt, a többi szép sorjában a következő sátrakban helyezkedett el.

Hajnal előtt $\frac{1}{2}$ 3-kor foglaltam el helyemet az egyik lombsátorban s ott magamra maradtam. Megkíséreltem a tölem jobbra és balra levő sátrak helyét megállapítani. Nem sikerült! Csak nagyjából tudtam az irányt, látni a sötétben nem láttam semmit. Eleinte éberem figyeltem; minden ágreccsenésre, zöreijre azt hittem, valami vad közeledik. Hamar megtanultam, hogy a szél tördeli a száraz gallyakat. 4 óra felé kezdett derengeni.

A szél elállt. Keserű öröm volt, mert a köd zavartalanul terült el a földön. Titokzatos hangokkal telt meg a lég. Nagyobb madarak repülésének suhogó zaját hallottam. Hiába meresztgettem szememet, mindenütt csak ködöt láttam. Majd előttem 30—40 lépésnyire szállhatott le valami madár. Sajátságos ketyegő hangokat

hallottam, mintha valaki két kulcsot ütögetne egymáshoz. Még jobban figyeltem. A tikkegés után furcsa sziszegés, suhogás hallatszott. Minden vér a fejembe szállt, szívemet torkomban éreztem dobogni. Előttem volt valahol a nyírfajdkakas. Aztán jobbról is, balról is hangok törtek felém, tele volt a lég a nyírfajd tavaszi nászadalával. Hiába erőlködtem, a ködfátyol eltakarta mindent.

Nem bírtam magammal. Mennem, mozognom, csele-

A siketfajdkakas fejéből, szárnyából és farktollaiból alakított vadásztrofea.

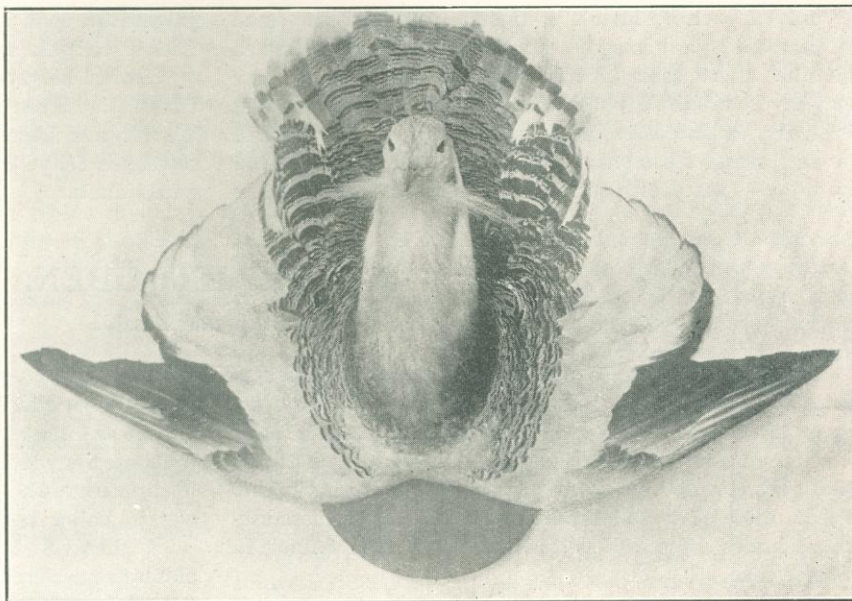
kednem kellett. Megkísérletem a lehetetlent. Négykézláb másztam előre az ismét olvadni kezdő hóban, a legközelebbi tuskóig; mögötte valahol dürgött az egyik kakas. Mire odacsúsztam, a dürgést jobbról hallottam; jobbra csúsztam, balról hallottam. Így csúszkáltam-mászkáltam négykézláb, helyenként hason a sáros latyakban reggel 1/26-ig, azután váratlanul felszakadt a köd és kisütött a nap. Hiába forgattam jobbra-balra fejemet, nem láttam, sőt ettől kezdve már hallani sem hallottam semmit.

Megtörültem sáros kezemet, leültem pihenni. Egy fatuskón éltem át a tavasz tökéletes ébredését. A napsugár ismét mozgásra készítette az éjjelre megdermedt bogarat, repülni kezdtek a lepkék, zajosan csobogott megint völgynek ezer erecskében a hólé.

Reggel 8 órára vetődtem a vadászházba, még jókor, mert küldeni akartak értem. Azt hitték, eltévedtem. Nyírfajdkakas aznap csak egy esett, azt is egyik későn kelő társam lőtte, a vadászház mellett a réten. Megcsodáltam, de nem írgyeltem, mert a dürgő kakasok hangjainak csalogatása közben átélt izgalmat még ma is érzem, pedig több mint húsz évvel ezelőtt történt.

Ilyen és ehhez hasonló történeteket regélnek, egy mesevilágba, a mult álomködébe ringatnak bennünket a vadásztrofeák. A fajdkakas, mint trofea, legtöbbször dürgő helyzetben kitömve kerül a falra, aki pedig a fajd dürgésének vadászörömeit többször is átélte, megelégszik az egyszerűbb trofeával is; van, aki a fejét, szárnyát és farkát együvé szerelve teszi el emlékébe, de olyan is van, aki a legyezőszerűen szétteregtetett farktollakkal is beéri.

A tavasz meghozza az alföldi vadász örömét is. Április közepén kezdődik a tűzok násza, a tűzokdürgés

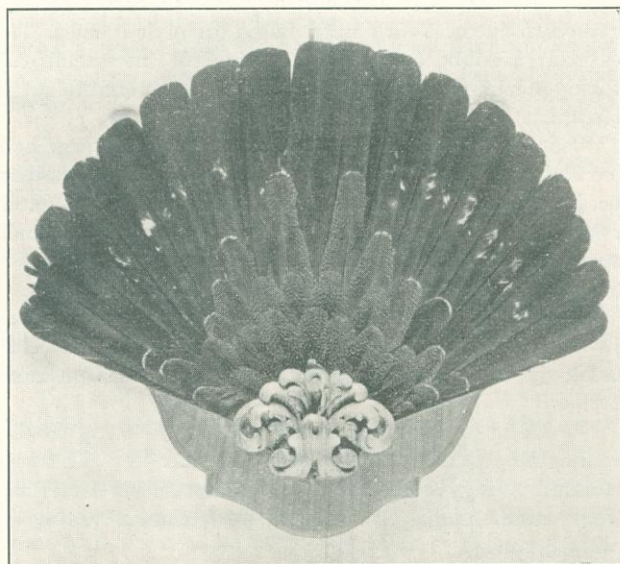
A tűzokkakas feje, nyaka, farka és szárnya mint vadásztrofea.

ideje. A kakasok nyaka megduzzad a nyakba tolt sok vértől. Felfuvalkodnak, szárnyukat lecsüggesztik, farkukat legyezőszerűen szétterjesztik és méltóság-teljesen, délcegen, kissé hajlott testtel feszelegnek, tipegnek-topognak a tyúkok előtt, akár a pulykakakasok.

Április hava az alföldi rónaságon még elég rideg. A nap ugyan már melegen süt, de rendszerint fúj a szél és a könnyen öltözött ember egy-kettőre átfázik. Hó ilyenkor már régen nincs az Alföldön. Bő vizek, nagy kiterjedésű pocsolyák jelzik például a Dömsöd melletti Apajpusztán a tél elmúltát. Gyalogosan bizony néha negyedórákig kell a vizet kerülgetnünk, hogy száz méterrel — néha csak tízzel — előbbre jussunk. A pocsolyák kerülgetésének rendszeren az a vége, hogy az ember fokozatosan egyre kevesebbet kerül és több vizet tapos és délfelé már nem törődik a térdig érő vízzel sem; ilyen mély víz azonban szerencsére kevés van.

A végeláthatatlan pusztai tavaszi vize vonzza az embert. Ott van most minden élet. A vizek mentén sűrög-forog, röpköd, zsvajog a rét madárvilága. A víz mellett akad egy-egy szárazabb lesződör is, abban jólesik meghúzódni és szél nélkül élvezni a nap melegét. A lesződörben órákhosszatt lehet üldögélni, bámulni a pusztai szépségeit, megfigyelni a madárvilágot. Tizenöt év alatt egyszer volt abban részem, hogy tűzokcsapat repült el nagy lomhán fölöttem. Tűzok nyomát, elhullatott tollait sokszor találtam, de belopni őket sohasem sikerült. Igaz, hogy még nem is vadásztam rájuk, mindig csak a természetvizsgáló kíváncsisága hajtott feléjük. A dürgő tűzokkakas messziről olyan, mint egy tollgolyó, fehér tolla ragyogóan csillog a napfényben, ez árulja el jelenlétét. Apaj szabad terepén sohasem jutottam hozzájuk 400 méternél közelebb. Egyszer azonban alaposan megijesztettek, váratlanul repültek fel előttem, egy kisebb zsenge nádfolt mögül.

A tűzoknak ez a rendkívüli óvatossága és környezetének sajátos pusztai szépségei teszik élvezetessé vadászatát. A dürgő helyzetben kitömött kakas, vagy szárnya, farka és feje, avagy csak a farka és feje mint vadásztrofeák a pusztai szépségeiről regélnek. Szinte ég az

A siketfajdkakas farktollaiból készült vadásztrofea.

arcunk a széltől, látjuk a puszta messzeségbe vesző látóhatárát; a síkságon akadálytalanul nézhetünk a távolba, mert csak elvétve ütközik szemünk egy-egy magányos fába. A pocsolyákban már zöldebb a nád és a sás, és az ősszel megfakult gyepen is átüt már a tavaszi zsenge fű halványzöld színe. A tavasz — a föld és pára — illatától a pusztán is terhes a levegő. Bibic

jajgatását, póli kiáltását, ludak gágogását, pacsirták énekét halljuk szüntelenül.

Trofea helyett néha dísz tárgy is készül az elejtett tűzokból. Ilyen a tűzoklábakból és tűzoktollakból készült s a képen bemutatott asztali lámpa is, ennek sejtelmes fénye eredményes tűzokvadászatról beszélhet gazdájának.

MÁJUSI ERDŐBEN.

Írta: Borsodi László.

Délután 3 óra körül áll meg gépkocsink a hasznos-határ úton, az ágasvári völgyfeljáró elején. Ott mindjárt rossz hír fogad. Ősvényünk bal szélének bükkös alját lombfakadaskor kezdték lyuggatni s ölfákkal, gallyakkal gámolták el a bővízű patak mentén haladó irányunkat. Tehát más utat kellett választanunk. Egy meredek-kapaszkodós bércre kerültünk a zivatarral fenyegető forráságban.

Izzadtunk, mint a túlterhelt hámosló, s a máskor egyórás útunk majdnem kettőre nyúlt. Holtra fáradtan értünk fel tanyánkra. Dehát az ilyesmire mindig számíthat a vadászember. Mert a vadászatnak — különösen az erdő szerelmeseinek szemszögéből nézve — még puszta ígérete, reménybelisége is olyan, mint néhai Kocsis Jankó bélapátfalvi vén palóc kerülő vélekedése szerint — a mindennapi kenyér. »Azé', akár lopja valaki, akár böcsöletés úton jut hozzá, — csak még kell szénvennyi . . .«

Esti lesre elég későn, 6 óra tájon indultunk. Fürge

három társam — mármint ügyvéd gazdánk, Szivák barátunk és Pál öcsénk — egykettőre tűnt el mellőlem.

Én az Ágasvár kényelmes nyugati oldalútját választottam. Negyedóra alatt elértem a régi romokat őrző, félelmetes csúcs északra néző vágását, ahol a vadőr egy jó bakot tudott.

A herével bujálkodó meredek vágást kettészelő oldalút reményre hangolt. Mindenfelé friss legelés nyomai. Leshelyemről aztán messzelátón sorra vettem belátható környezetemet. A bükk- és gyertyánsurjánok már zöld selyemben pompáznak. Néhány idetévedt tölgy most kezdi bontogatni rügyeit, s közöttük szanaszét a még-késetten virágzó galagonya szemérmeteskedik meny-asszonyi fehérben. És a madárvilág az utóbbiak ünnepi hangulatához igazodik: galambok, gerlék turbékolása, fülemületsattogás, rigók fuvolája cseng-bong az enyhe alkonyatban.

¼8-kor pillantottam meg a közeli bükkös lábasban egy óvatosan lépkedő őzet. Vágásszéli iránya mintegy 60—70 lépésre lehetett tőlem. Még erős homályosodással is kétszer észleltem a magas fagyalbokrok hajladozását, az én őzem azonban ki nem mozdult takarásából.

— No majd holnap! — Nesztelenül, lábujjhegyen mentem vissza a vágás oldalútján.

A cimborákat már mind otthon találtam. A dűsan terített asztalnál vártak reám.

Őzet, sarvast mindegyik látott, de lövésre nem került a sor.

Jól aludtunk.

Hajnali 4 óra előtt köszöntünk el egymástól. Én az Ágasvár alá igyekeztem tegnapi leshelyemre. A harmatos vakúton több ponton észleltem legelésző vad nyomát, de három óra alatt a remek napkelte maradt egyedüli gyönyörűségem. 7 óra után hagytam el helyemet. Tíz perccel később a Tyúkod gerincéről messzelátóval sokáig néztem a völgy két katlanát s egy fiatal sutát láttam.

9 óra után néhány perccel értem haza. A reggelinél barátaim is kevés érdemleges tapasztalattal számoltak be. Mindössze Szivák látott egy lőhető bakot a Tyúkodtól északra nyúló völgy egyik verejében, de 250 lépésnél nem tudott hozzá közelebb jutni. Visszafelé meg feljebb a verő alatt ugrott el tőle egy másik bak.

— Jó bak az, mind a kettő — szólal meg a vadőr. Én is többször láttam őket. Ha délután idejében elül nekik az ember, különösen a felső úton járó, puskára kerül.

— Délután odamégy, Laci bátyám, — vág közbe vendéglátó gazdánk. Szeretném, ha már egyszer megszólalna a fegyvered. Az egyik bakot én is ismerem. Nem valami magas az agancsa, de feltűnően vastag és csupa gyöngy.

4 óra felé a hosszú völgy dűlőútján vágott hátba a nap a vágásban. Az út egyik lóherés kanyarodóján

Asztali lámpa. Tartója tűzokláb, ernyőjét tűzoktollak borítják. Készítette Öry Sándor, múzeumi preparátor.

friss gázlásra, legelésre bukkanok. Soká hallgatódzom egyhelyben. Sehol semmi nesz. Tovább indulok. Nemsokára kétfelől is ígéretessé rajzolt leshelyem alá érek. Egy régi vízmosásos, málnával s egyéb apróbb bokorral benőtt vakúton kapaszkodom kifelé. Alig haladok 150 lépést, velem szemben nyugatról kolompszót, majd pulicsaholást hallok.

Mínta egy rocska vízzel öntöttek volna nyakom. Dühösen fordultam vissza s morgolódva ültem le pihenni a völgyi út árnyékosán.

— Hát ezért kellett nekem másfélórát verejtékez-nem?

No nem baj. Rágyujtok és füstölés közben előveszem színes ceruzámat.

— Most $\frac{1}{2}$ 5. A szomjas vad már vízre kívánczik. Jó széllel felcserkészek a Tyúkod nyugati katlanába, ahol biztosan jól mulatok. Mert olyan természetszépesség ez a tájék, hogy őszi hervadáskor meg így tavaszi pompájában, akár puska nélkül is órákig ellegelészne rajta a szem.

Félórai utamon a kétoldali ligetesben semmit nem láttam. Amikor a Tyúkodgerinc aljának irányát elérem, alaposan átvizsgálom az árnyék alsó felét, s a déli záportól lucskos, magas fűben ballagok fölfelé. Nemsokára szándékolt leshelyemen vagyok, a lassan csorongáló forrásmeder partján.

A keletnek néző melegoldalból semmit nem remélek, de a jó széllel előttem elterülő árnyék — csupa ígéret. Alighogy felemelem a messzelátót, tőlem balra, vagy 50 lépés magasban, egy mogyoróbokor alatt nagy vörös foltot veszek észre. Az előtte lengedező magas, ritka fűszálakon át olybá tetszik, mint valami sárgapirosra sült fonottkalács. — Ez csak őz lehet . . . De hogy nem vett észre, amikor alatta 40—50 lépésre, minden takarás nélkül kifelé hajladoztam?

Amíg így tünődöm, a fonatos megmozdul; egy fiatal suta áll előttem. Sejtelmes álmok ringathatták az én jöttöm idején ezt a szűzi szépséget . . . Nagyot nyújtózik, aztán akárcsak egy ébren álmodozó tizenöt éves leányka, beleméláz a párasodó, nótás alkonyatba.

Merengésemből egy másik kép ébreszt fel. Jobbra, túlhan a patakocska partján, úgy 20 lépésre, fiatal nyársas-bak csipkedi a szederindák levelét. A messzelátó olyan közel hozza, hogy akár a pillája szőrét megolvashatnám. Remek kis gavallér. Acélos minden mozdulata.

A szél a sutácska felől ver hozzá. Egyszer csak felkapja a fejét, aztán táncosan indul az illat irányában. Dobogására a bájos özleány felmeszel. Gondtalan örömmel várja be — bizonyosan régi ismerős — játszótársát.

A nyalka gavallér hirtelen melléje pattan s nyakon csókolja. Később ármányos gondolata támad: ölelésre pákosztoskodik . . .

A suta oldalba döfi s szemérmes méltatlankodással szökken félre, mínta ezt mondaná:

— Gyalázatos! nem szégyelli magát! . . .

Dehát ezek mind csak olyan tréfás bohóságok, futó enyelgések. Egyiken se veszik komolyan . . . Csöndesen legelésznek ki az oromnak.

Egy közeli égdörgésre veszem észre, hogy nyugat felől erősödik a homály. Felállok, körülnézek. A zivatar északnyugatról halad délkeletnek, hát csak maradok. Teljes alkonyodásig figyeltem két özikémet s a Tyúkod meredekjének egyre fátyolosabb sötétzöldjét, majd útnak indultam. Alig lépek néhányat, kelet felől puskaszót hallok.

— Ugyan melyik cimborára mosolygott a szerencse? — találgattam sokáig magamban.

Vacsora alatt elmeséltem tyúkodi élményemet. Aztán sorra került a többi is.

Pál a Létrás öreg bükkösének alján talált egy friss disznócsapát, amely egy dagonyához vezetett. Egyórás cserkészete után odatért vissza s a csincsás ligetesét figyelte késő alkonyatig.

Azután bátyja vette át a szót:

— A »Szabó Pál-bükkvágás« felső szélén egy nagy suta két gidájának játékán mulattam sokáig. Egyszer az Almássy-határ felől, mínta hajtó kutya szaggatott csaholását hallanám. Gyors léptekkel vágtam a hang irányának. A csaholás közben elnémult s a kutya helyett egy gyanus alak került eléem. De bizonyosan ő neszelt meg engem előbb. Faggatásomra azzal mentegetődzött, hogy gombát keres, pedig se kosár, se tarisznyaféle nem volt nála. Hát ki tudja, hol rejtette el rozsdás puskáját? . . .

— Visszasiettem aztán a vágás előbb elhagyott szélére s a gypes vakútról figyelgettem a sűrű ligetesét. Vizsgálódásom között arra leszek figyelmes, hogy tőlem mintegy 60 lépésre egy kecskefűz sudara erősen hajladoz. — Nini, most teljes a szélcsend — tünődöm magamban, — itt valami jó bak fényesíti agancsát. — Nemsokára halloom a verés zaját is, de látni nem látok semmit. Körülbelül öt perc multán megszűnik a munka s néhány pillanatra meglátom a magas agancsot, a vörös oldalrészről azonban a ráhajló lombocskán keresztül csak vélekedéskép szűrődik át valami. Mégis megkockáztattam aztán a lövést. A jól talált bak már kimúlt, amikor négy-öt percnyi keresés után a sűrűben megleltem.

— És ezúttal kettős volt a szerencsém. A vadőr Nagybatonyból igyekezett éppen hazafelé. Lövésem után hamarosan hozzám érkezett. Így aztán a zsigerelés, meg a cipelés gondjától is egyszerre megszabadultam.

Gazdánk meséje után azzal dőlünk pihenőre, hogy hajnali cserkészetünk végeztével hazafelé irányítjuk szekerünk rúdját. Hanem ez a tervünk alaposan meghiúsult, mégpedig az esti bak miatt. Ez meg úgy történt, hogy amíg odajártunk, a vadőrt valami nemvárt hivatalos dolga másfelé szólította. Felesége biztatott ugyan, hogy 9 és 10 óra között visszaérkezik, de bizony csak 11-re jött meg, s így a dél is ottért bennünket. A legközelebbi tanyáról szerzett öreg csatlóssal délután 1 óra körül vágtunk neki keserves völgyi ereszkedőnknek.

No, ezt nem feledjük el egyhamar! Négy helyen zárta el útunkat a mindenkép bölcs (?) »fakitermelés«. Hol az irdatlan meredek oldalba kellett kikapaszkodnunk, hol meg bakancsunk merüldözött el a patakban . . . De hiába, a mindennapi kenyérért Kocsis Jankó szerint is »még kell szénvennyi«.

Ha valami aszfalttaposó szattyán úr, látná az efféle árkon-berken vergődő verthadas vonulást, bizonyosan szánó mosollyal gondolna a lipótmezei nagy épületre . . . vagy arra a sokat emlegetett féregre, amely a tormát tartja a föld legedesebb gyökerének.

Eh, nem való az ilyesmi — értetlenek elbírálása alá! Az erős akaratiúké az élet, akiknek tekintete szeretettel simogatja a kicsi fűszálakat is, akik napfényben, zivatarban egyaránt templomnak érzik az erdőt . . .

*

Amíg a hasznosi műúton hármásban kocsinkra várunk, már arról beszélgettünk, hogy — hátha a jövő héten több szerencsével járunk? . . .

VADÁSZTROFEÁK TÁRA.

(Utánnyomás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

Szarvasagancs. Páratlan huszas.

A bika elejtője : *Hans Clemens Graf von Francken Sierstorpf.*

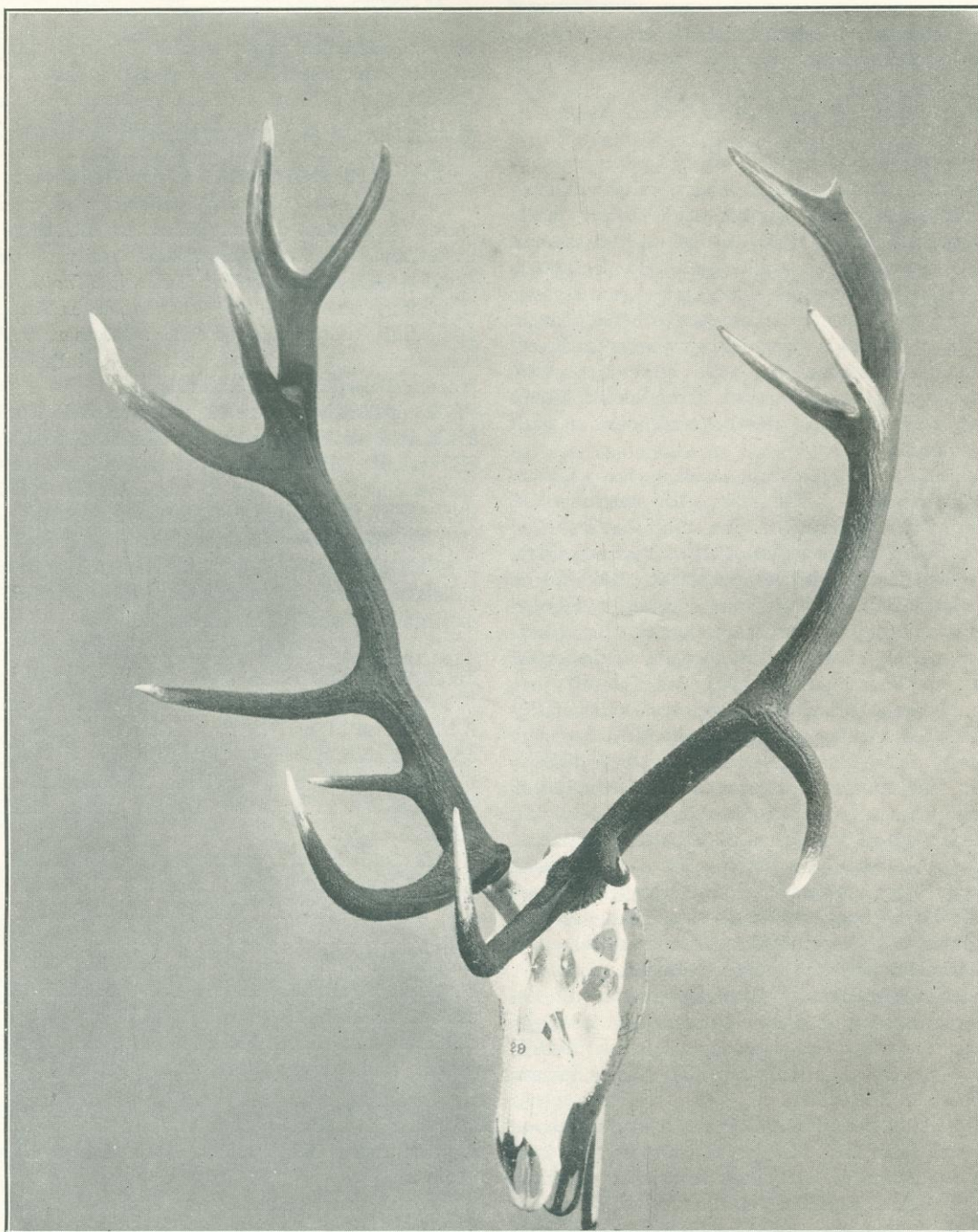
Az elejtés helye : Apsinec, Máramaros megye.

Az elejtés időpontja : 1936. szeptember 16.

Az agancs két szárának átlagos hossza :	117.5 cm	A jobb szár körmérete a középág és korona között :	15.4 cm
A két szemág átlagos hossza :	45.25 «	A bal szár körmérete a középág és korona között :	15.5 «
A két rózsza átlagos körmérete :	25.6 «	Az agancs súlya homlokcsonttal (1937. III.):	7.80 kg
A jobb szár körmérete a szemág és középág között :	17.8 «	Az ágak tényleges száma :	18
A bal szár körmérete a szemág és középág között :	17.5 «	A bírálati képlet szerint szépségpontok :	9.5

A bírálati pontozás végösszege : (a súly kétszeresével) 204.96 ; (a szárkörméretek átlagával) 205.91.
Budapesten, 1937 március havában az agancskiállításon I. díjat, aranyérmét nyert.

VADÁSZTROFEÁK TÁRA.

(Utánnyomás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

Szarvasagancs. Páros tizennégyes.

A bika elejtője : *Dr. W. Greif.*

Az elejtés helye : Ravasd, Győr megye.

Az elejtés időpontja : 1936. szeptember 19.

Az agancs két szárának átlagos hossza :	117.5 cm	A jobb szár körmérete a középpág és korona között :	15.6 cm
A két szemág átlagos hossza :	47 «	A bal szár körmérete a középpág és korona között :	15.2 «
A két rózsza átlagos körmérete :	24.7 «	Az agancs súlya homlokcsonttal (1937. III.):	9.70 kg
A jobb szár körmérete a szemág és középpág között :	17 «	Az ágak tényleges száma :	14
A bal szár körmérete a szemág és középpág között :	16.8 «	A bírálati képlet szerint szépségpontok :	7

A bírálati pontozás végösszege : (a súly kétszeresével) 200.20 ; (a szárkörméretek átlagával) 196.95.
Budapesten, 1937 március havában az agancskiállítás I. díjat, aranyérmét és a földművelésügyi miniszter tiszteletdíját nyerte.

MADARAKRÓL

Rovatvezető: Vasvári Miklós dr.
a M. Kir. Madártani Intézet főadjunktusa.

RIGÓK A VÁROSBAN.

Írta: Kleiner Endre dr.

A mai ember már megszokta, hogy amikor valamely városi díszkertben sétál, egy-két rigó futkos előtte giliszta vagy más eleség után. A régi írók a rigókat bezzeg nem ismerik ilyen szelíd madaraknak, hanem sűrű erdők lakóinak mondják őket, esetleg homályosan céloznak arra, hogy elhagyott kertekbe is betelepednek. Könnyű volna a rigókra is ráfogni, hogy »emberemlékezet óta laknak kertjeinkben«, ám több adat bizonyítja, hogy a rigók csak másodlagosan kerti lakók. Biztos feljegyzések a rigók városi fészkeléséről csak a múlt századból vannak.

A legközönségesebb városi madarak egyike a feketerigó (*Turdus merula L.*). Ma már nehéz megmondani, a városban, vagy az erdőben él-e több belőle. Nem tudom, nem billen-e a mérleg sok helyen a város javára. Városi letelepedéséről hiteles adatunk 1860-ból a Majna melletti Frankfurtból van. Ezután a feljegyzések már rohamosan szaporodnak, és ma már a kézből etetett gráci és müncheni feketerigók közismertek. Budapesten a Városligetben 1903 óta jelenik meg tömegesen. Ugyanabban az évben vonult be téli vendégnek Sófiába. Téli vendég ma mindenütt. *Lönning* úgy mondja, hogy fiatal korában Svédországban a feketerigót nem lehetett határozottan áttelelő madárnak tartani, amilyen ma, ellenben ott még most sem vált belőle annyira városi madár, mint másutt Európában. *Vasvári dr.* A *Természet* egyik régebbi évfolyamában hangsúlyozta, hogy a feketerigó városi letelepedésének okát abban látja, hogy szívósabb természetű folytán a telet nálunk tölti, és ezáltal a tél elmúltával előbb tudja a fészkelési területet rokonai elől elfoglalni.

A feketerigó életében a városi életmódra való átérés fontos változást okozott. Fészkelésük kevesebb tojást rak, viszont a költések gyakoribbak lettek. *Macpherson* szerint Londonban előbb kezd tavaszi énekébe, mint a környéken.

Ha városi letelepedésének okát kutatjuk, a kedvező élettérben találjuk meg. Az egyre szaporodó városi díszkertek és nyaralók kertjeinek bokrai a rigóknak ugyanazt az életteret adják, akár az erdők sűrű aljnövényzete. Ugyanúgy megtalálták a fészkelésre alkalmas ágsomokat, akár az erdő bokrain, sőt néhány díszcserje erre talán még alkalmasabb; ugyancsak megtalálták a bokrok nedves alján táplálékukat, az apró állatvilágot, amely a rendszeres öntözés folytán talán meg is sokasodott és hozzáférhetőbbé vált; a bokrokon pedig a nekik szükséges bogyók is megteremttek. Azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy a rigók sárral tapasztják ki fészkeik belsőségét, és ezt is könnyebben tudják a díszkertekben elvégezni, mint sokszor az erdőben. A természetes körülményeken kívül az ember mesterségesen is elősegítette terjedését madárvédelmi eszközökkel, például etetéssel, bokornyesséssel és más effélével. Hogy a táplálékszerzés megkönnyítése a szaporodással mennyire összefügg, arra kitűnő példa *Rigó Béla* ténykedése; Budapesten, a város közepén egy egyszerű udvarban, amelyben csak néhány akácfa áll, a rigókat

nagy gonddal és áldozatkészséggel eteti és ilymódon eléri, hogy nála évente négyszer is költenek.

A másik leggyakoribb városi rigó, az énekesrigó (*Turdus philomelos Brehm*, azelőtt *T. musicus L.*). Ez az előbbinél már ritkább. Városi díszkertekbe nálunk csak ősszel és tavasszal szokott bevetődni, Budapesten például a Károlyi-Kertbe. A kertekben azonban nem egyszer költ is, például a Városmajorban, a Pasaréti-úton, a Lipótmezőn, a Várban. Mint gyakori madarat figyelhettem meg 1934 július havában angliai rokonát (*Turdus philomelos Clarkei Hart.*) Oxford különböző díszkertjeiben. Az énekesrigó azonban korántsem olyan bizalmas madár, amilyen a feketerigó. London madarainak kitűnő ismerője *Macpherson* is azt írja, hogy nem vált annyira városi madárrá, mint a feketerigó, mert épületekre nem szívesen száll, hanem rendszerint fákon énekel. Ezt tapasztalhattam Budapesten, Passauban és Oxfordban is.

Az énekesrigót is valószínűleg hasonló körülmények készítették arra, hogy a városokba telepedjék, mint a feketerigót. Mind a két fajt mesterségesen telepítették Ausztráliába, és ma ott is városi madár, például Melbourneben, Adelaideben és más városokban.

Aki zimankós téli napokon a Népligetben vagy a Városligetben sétál, gyakran láthatja a fenyvesrigót (*Turdus pilaris L.*) kisebb-nagyobb csapatait. Németországban a kertekben itt-ott költ is.

Vannak madarak, amelyek különböző vidékeken különbözőképpen viselkednek. Erre jó példa a léprigó (*Turdus viscivorus L.*), ez nálunk főképpen téli vendég. A madár általában a nagy erdőségek lakója, Franciaország északi részében (Flandriában) és Belgium déli részében azonban a kerteket és díszkerteket keresi fel. *Schuster* és *Schnurre* szerint ennek oka az erdőségek hiánya.

Hazánkban csak vonulás idején jelenik meg a szőlőrigó (*Turdus musicus L.*, azelőtt *T. iliacus L.*). Mind a két utóbbi madarat Európaszerte többször figyelték meg városi díszkertekben. Az utóbbi években izlandi rokona (*Turdus musicus Coburni Sharpe*) költeni is bevonult a városba, Rejkiavikba. Fészkelőhelye, akár csak a szabadban, bokrokon, bokrok aljában, épületekben van. Fészkelési ideje azonban valamennyivel később van, mint azelőtt volt.

Városaink ritka téli vendége az örvösrigó (*Turdus torquatus L.*). Budapesten utójára *Dorning Henrik dr.* figyelte meg a Népligetben. Londonban szintén mutatkozott.

A téli vendégeket és az átvonuló madarakat az eleség és a víz csalja a városokba. Budapesten például a legtöbb rigó *Celtis*-fák termésével táplálkozik, de ezen kívül még sok díszcserjének és fának a gyümölcse is egész télen tápláléka. Tehát a város ezeknek a madaraknak sokkal több és könnyebben hozzáférhető eleséget ad, mint a szabad természet. A madár pedig a telet aszerint túri, hogy mennyi a tápláléka. Nem csoda tehát, hogy az élniakarás legyőzi benne az emberi településektől való félelmet, és felkeresi az emberkéz alkotta ligeteket. Az édes bogyók után pedig a madár inni szeret és a vizet ugyancsak megtalálja a díszkertekben.

Ez a néhány adat is bizonyítéka annak, hogy nem kell különlegességeket, feltűnő jelenségeket hajszolnunk, mert a mindennapi életnek, közvetlen környezetünknek is bőven vannak megfigyelésre érdemes jelenségei, csak észre kell ezeket vennünk és lelkiismeretesen

utánuk kell járnunk. Az ilyen közönségesnek látszó jelenségek kutatása segít legjobban a természet megismeréséhez, valamint ahhoz, hogy a természetet megszeressük és arra buzdít, hogy ahol lehet, megkönnyítsük a körülöttünk élő lények életét.

ÚJABBAN FÉSZKELŐ MADARAK PAKS HATÁRÁBAN.

Írta: Veress Gábor.

Mintha a nagy Természet mérhetetlen veszteségeink után kárpótolni akarna, egyre-másra telepszik meg a csonka haza területén olyan madárfaj, amely azelőtt a szűkebb határokon belül alig-alig jelent meg, legfeljebb mutatóba, mint átvonuló.

Az üstökösgém (*Ardeola ralloides Scop.*) 1935 tavaszán mutatkozott először Paks határában. A Duna árterületei éppen víz alatt voltak, amikor a fűzes szélső fái a csónakom előtt egyre tovább szálló első három párt megláttam. Azt gondoltam, hogy csak vonuló madarak, néhány nap múlva itthagynak bennünket, miként ezt sok átvonuló faj évenként megteszi. De bizony nem így lett. Azután is naponként láttam őket. Majd elérkezett a fészkelés ideje és a nádas szélén, a tocsogóban, a távolról egészen fehérét mutató szép madarak az országút zajának közelében még mindig láthatók voltak. Nem győztem az érdeklődőket felvilágosítani. Még nem ismerték, nevét sem tudták, de sok embernek feltűnt az új madár. Korán fészkeltek, néhány hét alatt megsokasodtak, fiatalok is tarkították a mocsár képét. Kora ősszel azután mind elvonult. Kíváncsian vártam, visszatérnek-e. És a tavasz meghozta őket, mégpedig megsaporodva. 1936 tavaszán mintegy tíz-tizenkét pár érkezett. Ellepték a nádas, az erdő táját. Költésük igen jól sikerült. Az augusztusi kacsázás idején estefelé hús-harminc keringett fölöttem nagyon bizalmasan. Éjszakára a nagy nádasba szálltak, nappal pedig a mocsár széleit, a Duna partjának s egyik szigetének fás részeit lepték el. Augusztus végén, szeptember elején még láthatók voltak. Majd gyülekeztek, készülődtek a nagy útra. Szeptember közepén már híriük sem volt.

A kiskócsag (*Egretta garzetta L.*) öt évvel ezelőtt mutatkozott először a tavaszi vonulás idején. Csak egy pár jelent meg nálunk, de kétnapos pihenő után elment. Őszre ismét megérkezett egy, tizenegy napig vesztegelt, majd ez is elvonult délnek. Négy évvel ezelőtt tavasszal ismét láttam egy átvonuló párt. Ősszel a tőlünk délre tíz kilométerre eső községből hoztak három fiatal. Egy puskás egy lövéssel ejtette el őket. Nagyon bántott az eset. Jómagam félttem őket, akár valami kincset, s íme, a telhetetlen puskás hármat ló egyszerre. Tavaly előtt tavasszal is, ősszel is, három érkezett, de néhány napos pihenő után tovább vonultak. 1936 tavaszán két pár érkezett. Biztosra vettem, hogy néhány nap múlva ezek is továbbmennek. Ám teltek a napok és szép fehér madaraimat naponként láthattam a parton keresgélni, mozogni. Az egyik pár a Duna mellékágának posványos zátonyán s a part gyepe, a másik pedig feljebb az erdő alatt, a parton tanyázott. Később csak egy-egy volt látható, a párja immár fészkel. Ha a két hím találkozott, máris kezdődött a háborúság. Mindig üzték, csípték egymást, sehogyan sem fértek össze. Egész nyáron szokott helyükön éltek. Augusztus 26-án a mocsár felső végén egy nagy fehér folt virított. Az

üstökösgémek körülropkódték. Beloptam a pompázó fehérséget. Tizenkilenc kiskócsag volt együtt, leginkább fiatalok. Olyan közelről gyönyörködtem bennök, hogy az öregek dísztollait is jól láthattam. Készülődtek a nagy útra. El is mentek. Augusztus 29-én már csak egy pompás dísztollas öreget láttam. Aztán az is eltűnt.

Megjönnek-e tavaszra ismét? Bízom benne.

A kis-csér (*Sterna minuta L.*) 1934 május elején jelentek meg az első. Megtelepedtek a zátonyokon, partokon. Lestem, hogy ittmaradnak-e vagy csak vonulásuk közben pihennek. Amikor a pihenési idő már hosszúnak látszott, fészkelési helyüket kezdtem keresni. És a zátonyokon már igen csinos, tarkaköntösű, apró, de igen eleven, szaladó fiatalokat találtam. Július 10-e táján már jól repültek, de még az öregek etették őket. Fészkeljanként három-négy volt egy kis csapatban. Üldögéltek a fövényen és közeledő szüleitől hangosan kérték az élelmet. Igen telhetetleneknek látszottak. Szegény fáradhatatlan öregek naphosszatt hordták nekik az apró halacskákat, darabokra tépték s úgy etették a tátott szájjal kérő mohó ifjúságot. Nagyságban öregek és fiatalok már alig különböztek egymástól, de a fiatalok csőrének nem volt meg a jellegzetes fekete vége. Július 29-én még sok volt belőle, másnap már egyszem, mind elment. Megfigyelésem szerint 1934 nyarán az úgynevezett »Senki szigetén« n négy-hat, a »Középső zátony« on tizenkettő-tizennégy, az »Uzódí zátony« on harmincöt-negyven pár fészkel, nevelte fel fiataljait.

1935 tavaszán sok érkezett, de a kedvezőtlen víz-állás, az elöntött zátonyok miatt csak kevés fészkel. 1936 tavaszán ismét megjöttek, de nyomban tovább is szálltak, mert a szokatlanul nagy víz, a hosszantartó áradás minden fészkelésre alkalmas helyet elöntött.

A balkáni-kacagógerle 1930—31 telén tűnt fel először Pakson. Akkoriban csupán három-négy volt látható, hallható. Már 1932 nyarán feltűnően megsaporodtak, s attól kezdve folyton sokasodtak. 1936-ban már csaknem minden udvaron, kertben volt belőlük és bátran szedegették egész évben a baromfi eleségét.

Enyhe időjárás esetén már január végén megszólalnak. A költést is korán kezdik. Őszig három-négy fészkelaljat is felnevelnek. Nagyon bizalmasak, szelídek, kezesek. A múlt tavasszal 40—45 főre becsültem az állományt. Nyáron még növekedett a számuk. Itt is telnek. Madárvilágunkat egy kedves, szerény, bánatoshangú, állandó lakossal gazdagították.

A nyaktekeres kétszeri költése. A nyaktekeres életmódja meglehetősen rejtett, ezért a madártudósokat mindig nagyon érdekelte. Ennek ellenére még ma is aránylag keveset tudunk róla. Például még mindig vitás, hogy évente egyszer vagy kétszer költ-e? Az erre vonatkozó megfigyelések még nem tudták a kérdést véglegesen eldönteni. Legutóbb *Kalmár Zoltán dr.* írt róla az »Aquila« XXXVII—XLI. kötetében. Megfigyelte kétszeri költését, bár a szülők azonosságát nem tudta határozottan megállapítani. Azonban ő is — miként a legtöbb madárbúvár — a nyaktekeres kétszeri költését kivételes esetnek tartja. Jómagam úgy vélem, hogy kétszeri költése rendes jelenség.

A kérdés végérvényesen csak gyűrűzési kísérletekkel oldható meg. *Vasvári Miklós dr.* buzdítására a múlt évben mártonhegyi kertünkben megkezdtem a fészkelő nyaktekeresek gyűrűzését. Április 21-én sikerült egy párt meggyűrűznöm, amely a kertünkben elhelyezett egyik oduban fészkel és tizenegy tojásból kilenc fiókát nevelt fel. A fiókák június 16-a és 20-a között repültek ki. Június 18-án egy másik oduban találtam egy nyaktekeres tojást. A teljes fészkeljában kilenc tojás volt; az ebből kikelt négy fiókát a szülők július 28-a és 31-e

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

között röptették. Július 20-án sikerült mind a két öregot megfognom, az április 21-én felcsatolt gyűrűk rajtuk voltak. Tehát ez a pár kétszer költött. Már csak az a kérdés, hogy a nyaktekercs mindig kétszer költ-e, vagy pedig az elmondott eset csak kivételes? Miként már említettem, véleményem szerint ez a madárfaj rendszeren kétszer költ és második költése csak kivételesen marad el. Ennek oka lehet mindaz, ami a madarak költését általában befolyásolja, például az időjárási viszonyok és a táplálék mennyisége. Az időjárásnak az a közvetlen hatása a költésre, hogy a késői kitavaszkodás következtében a madarak később kezdenek költetni, ezért a második költés esetleg elmarad; közvetett befolyása pedig a táplálék mennyiségével függ össze. A táplálékviszonyok azonban nem mindig csak az időjárásról függenek, mert vannak azonos időjárási viszonyok mellett táplálékban szegény és táplálékban dús területek. Tehát a terület körülményei is döntően hatnak a táplálék mennyiségére, de egyben minőségére is. Például igen különbözők lehetnek a táplálékviszonyok a síkságon, dombvidéken, erdős és fában szegény területen. Mivel a nyaktekercs főtápláléka a hangya és fiókáit is főképpen hangyával neveli (azokban az odukban, amelyekben nyaktekercsfiókákat találtam, egyúttal igen sok hangya is volt; a július 20-án fogott öreg madarak csőre tele volt hangyával), biztos, hogy ez a madárfaj rendszeren kétszer ott költ, ahol sok a hangya. Ezeknek a megállapításoknak igazi értéke azonban csak többhelyütt és huzamosabb ideig végzett megfigyelések alapján lehet. Éppen ezért kívánatos, hogy a nyaktekercsnél többet figyeljék, mert csak ezáltal lehet életmódjának eddig ismeretlen mozzanatait megismernünk.

Ij. Szócs József

Könnyen szelídülő füstifecske. Ismeretes, hogy a fészekből kellő időben kiszedett madárfiókák igen szelídek, kezések, sőt bizalmasok lesznek, ha magunk etetjük és neveljük fel őket. A már repülősekkel azonban nem sikerül ilyen könnyen a dolog.

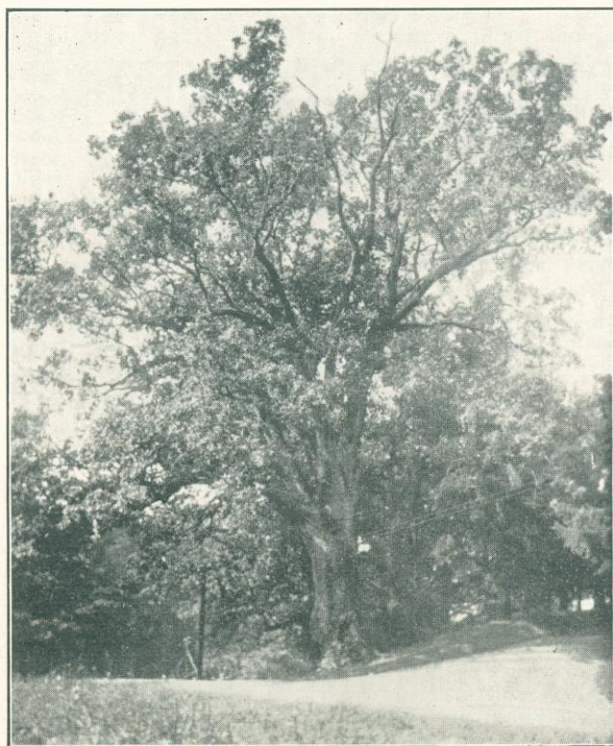
Július 12-én (1936.) Csömör határának egy részén nagy jégverés, felhőszakadás és szélvihar volt. Egyik szomszédunk udvarába a víz a domboldalról egy füstifecskét hozott le. Egészen átázott és jobb szárnyát lógatta. Meleg ruhák közé tették s néhány óra múltán megjött a kedve. Legyeket és más rovarokat adtak neki s nyomban annyira szelíd lett, hogy az ember kezén is ült és ilyen helyzetben még sétálni is lehetett vinni. A kézen ülve szedegette a pókokat a falról, ha oda tartották s a gyufaskatulyából is kiszedte a neki hozott legyeket. Megnéztem a szárnyát, de kitapintható csonttörést nem találtam rajta. Talán csak zúzódása volt valamely jégszem ütésétől. Már anyányi, néhány nappal előbb kirepült fiatal madár volt, amelyet a vihar vert le.

Néhány nap elteltével a fecske már tudott valamennyire repülni, de még meg lehetett fogni és hordozni is. Július 21-én azután eltűnt. Valószínűleg elrepült.

Gyors megszélídülésének, azt hiszem, kettős a magyarázata. Testében megnyomorodva végveszedelemből került a fogságba, ahol enni adtak neki; az ösztönös félelmet tehát legyőzhette az életösztön. De azt sem szabad felednünk, hogy a fecskék néhány napig a szabadban is még etetik kirepült fiókáikat. Röptükben is adnak nekik élelmet. A fogságba esett fecske is bizonyára még ilyen szülőketette kiskorú volt, tehát még könnyen elfogadta a más által nyújtott táplálékot. Nem volt még egészen önálló, ezért alkalmasint az emberben is az öreg fecskék valamilyen módosulását látta. Vajjon az a körülmény, hogy a füstifecske szinte életközösségben él az emberrel, tehát az ember közelsége a fecske számára megszokott jelenség, szintén közrehatott-e a gyorsan keletkező nagy bizalmasságban, erre a kérdésre tapasztalataimból még nem felelhetek. Ezt kísérletekkel lehetne eldönteni.

Dorning Henrik dr.

Legöregebb tölgyeink. Természetvédelmi tekintetben különösen érdekes feladat legöregebb, legnagyobb fa-példányaink felkutatása és számontartása. Legöregebb tölgyeinkről *Kaán Károly* már 1931-ben közölt ki-mutatást *Természetvédelem* című munkájában. Leg-öregebb, leghatalmasabb kocsányostölgyünk még nem-rég a sárvári kastély angol kertjének 1932 július 10.-én kidült példánya volt, törzsének kerülete mellmagasság-ban 8-90 méter, a fa pedig mindenestől 23 méter magas volt. Életkorát 4—500 évre becsülték. A sorban a második a szintén vas megyei Kissitkén *Nagy György* erdejében álló kocsányostölgy, törzsének kerülete mellmagasságban 7-10 méter, magassága 28 méter. Nagyságra harmadik kocsányostölgyünk, amelyről eddig a szakirodalom hallgatott, miként tavaly nyáron láthattam, Parád-fürdő erdőkerkjében nőtt. Ez a hatalmas tölgy a fürdő területére nyugatról benyúló Kastélyhát keleti végén áll, törzsének mellmagassági kerülete mérésem szerint 6-50 méter; noha teljes hét métert mértem, ebből félmétert le kellett számítanom annak az óriási csomor-nak kiterjedésére, amely a törzsön éppen mellmagas-ságban domborodik. A Parádon őstölgynek nevezett fa magassága hozzávetőleges becslésem szerint 25 méter. Kevéssel marad el e kocsányostölgyek mögött a sárvári uradalom Farkas-erdejében álló, »Banyafá«-nak nevezett kocsánytalan-tölgy, amelynek törzse 6-40 méter kerületű, a fa magassága 23 méter. A kocsánytalan-tölgyek között az országban ez a leghatalmasabb példány, a tölgyek között a negyedik. Olyan tölgy, amelynek törzse 3—5 méter kerületű, sok van az országban, *Kaán* is többet sorol fel. Ismeretlenek azonban a szakirodalomban a parád-fürdői öreg tölgyek. A Kastélyhát, amely a régi századokban bizonyára vadaskert volt, legalább húsz

Parádfürdő erdőkerkjének öreg tölgye (*Quercus pedunculata*) a Kastélyhát keleti végén.

olyan kocsányos- és csertölgy áll, amelynek törzskerülete 3—5 méter és hatalmas öreg tölgy a Vöröshátra vezető hegyi úton az »Öreg Cserfa« is. A Kastélyszálló környékén a leghatalmasabb csertölgy törzsének kerülete 3:50 méter. Mindezek alapján helyesbbíteni kell *Kaán Károly* könyvének azt a mondatát, hogy »tölgyből is maradtak magaskorú és nagyméretű példányok reánk, ha nem is olyan arányban, amint a tölgy elterjedése mellett ezt joggal várni lehetne; van bizony sok öreg tölgyünk, de még most sem ismerjük valamennyit. Ha az olyan forgalmas helynek, amilyen Parádfürdő, öreg tölgyei a szakirodalom figyelmét mindaddig elkerülték, ugyan hány olyan kevésbé forgalmas hely lehet még az országban, ahol öreg tölgyek most is ismeretlenül állnak. Hogy csak egy példát idézzek, a szakirodalom eddig *A Természet* 1936-os évfolyamának januári számában képpel is bemutatott hédervári öreg tölgyről is hallgatott, méreteit ma sem ismerjük, pedig, azt hiszem, legöregebb tölgyeink vetélytársa.

Rapaics Raymund dr.

Megjegyzések *Szilády Zoltán* »Emlősök meglepő felfedezése Tibetben« című rövid közleményére.

A szerző lapunk márciusi számában a bambuszmedvét és a takint mint eddig ismeretlen, új emlős-fajokat ismerteti. Valami tévedés lehet a dologban.

A bambuszmedvét (*Ailuropus melanoleucus A. M-E.*) ugyanis 1869-ben *Dávid* hittérítő fedezte fel Tibet legvadabb keleti részében és *Milne-Edward* írta le 1879-ben. A bambuszmedvéről feketeállú-, talpas- vagy bambuszmedve néven már *Brehm* »Az állatok világa« első magyar kiadása is (1902, II. kötet) megemlékszik, második magyar kiadása (1929, V. kötet) pedig képét is közli.

A takint vagy tulokzergét vagy gnúkecskét vagy ahogyan *Szilády* nevezi, bivaly-antilopot (*Budorcas taxicolor Hdgs.*) 1850 óta ismerjük; ugyanis akkor írta le *Hodgson*, mint új nembe tartozó új állatfajt. Azóta a takinok nemzetségének három fajtát és a takinak két alfaját ismerjük. A legújabban felfedezett alfajt (*B. taxicolor Mitchelli Lyd.*) 1908-ban írták le.

Nem tartom célszerűnek, hogy egy már három magyar névvel bíró állatnak új magyar nevet adjunk; a sok név használata, különösen latin név nélkül, a zavart fokozza.

Nem értem a szerzőnek a takinról mondott következő szavait sem: »Lehetne szó az antilop-rokonságról is, noha ez a csoport ma Afrika lakója, . . .« mert sokféle antilop él a világon, s ezek mind ugyanabba a családba tartoznak, ahová a takin is tartozik. De ha csak a szűkebb értelemben vett antilopokat, az antilopformák (*Antilopinae*) alcsaládot vesszük szemügyre, akkor is az afrikai antilopokon kívül egész sereg ázsiai antilopot ismerünk, például az indiai-antilop (*Antilope cervicapra L.*), a tibeti-gazella (*Gazella picticaudata Hdgs.*), a mongol-gazella (*Gazella Przewalskyi Büchn.*) és egyebek. Ennek a megjegyzésnek a takin szerzőtől kapott új és jó magyar neve, a »bivaly-antilop« is ellentmond.

Éhik Gyula dr.

KÖNYVEKRŐL

E. J. Uiberacker : *Gejagt — Gehegt — Gefehlt — Erlegt.*

F. C. Mayer kiadása, München. Ára 2 Márka.

A könyv szerzője most megjelent könyvében nem kalandos vadászélményeket ír le, óriási trofeákról és

eredményekről sem számol be, mégis minden igazi vadász szívesen olvassa és az első oldaltól az utolsóig élvezi, mert a könyv lapjain a szó legnemesebb értelmében egy vadász szólal meg. A szerző nem titkolja örömét, ha zsákmánya gazdag volt, vagy hatalmasan fejlett trofeát szerzett, a földolog azonban nála mégis a mód, amellyel zsákmányát kiérdemelte.

Már az apja a vadászszákmány megérdemlésére nevelte. Alig volt hétéves, amikor apja egymásután öt »fegyverét« kobozta el, amelyet saját maga készített vagy kért el valakitől, míg végre megkapta első »Flaubert«-puskáját és megkezdődött vadászati nevelése.

Sorjában kellett mindent megtanulnia, a fegyver helyes kezelését, a cél hátterének és környezetének pontos megfigyelését, a lövéstávolság pontos megbecslését. A legcsekélyebb vigyázatlansággal a fegyver rövidebb vagy hosszabb időre való elkobzása volt a büntetés. Ilyen módon az óvatosság a szerző természetévé vált. Igen sok szerencsétlenség lenne elkerülhető, ha vadászpályája kezdetén mindenki ilyen nevelésben részesülne! Természetesen a jóneveléshez tartozik az is, hogy az irigység ne szegődjék a vadászszervenvedélyhez és hogy a fiatal vadász a nagy szenvedély ellenére a lövés pillanatában ne veszítse el önuralmát. Ezekhez járul még a cserkészés művészetének elsajátítása és a becserkészett vad helyes felismerése.

A szerző kedves közvetlenséggel meséli el tanoncéveit, majd hosszú, változatos vadászéletét. Ennek alkonyáról vele együtt pillantunk vissza azokra a természeti szépségekre, amelyek között vadászélete lefolyt. *Uiberacker* mindenkor a vad viselkedését tanulmányozta s ehhez mérte cserkészeteinek leírását. A vad elejtése nála a cserkészés érdekes munkájának koronája. Élményei szépek és vadászasak.

Könyvében élvezet bennünket a Duna-ágak övezte *Lobau*-ból a vadregényes Bosznia-Hercegovinába, a mosolygó magyar alföldről a fenséges Kárpátokba. Leírja mezei vadászatait a szabályszerűen dolgozó kutya mögött, a *Hutovo Blato* paradicsomszerű bőségét vízivadban, a nagy fülesbagollyal való vadászatot ragadozómadarakra — ezt különösen kedveli —, elmeséli, hogyan cserkészte be az egyik-másik óvatos öreg őzbakot és pompásan ecseteli a szarvasbögés izgalmait.

Különösen tanulságosak azok a leírásai, amelyekben egyik területéről szól. Ezt a területet majdnem teljesen kipusztított állapotban vette át, de gondos munkával sikerült belőle jó területet varázsolnia.

A könyv nemcsak élvezetes, hanem tanulságos olvasmány is. A szerző azonban sohasem követi el azt a hibát, hogy könyvében oktatásra vállalkozik. Egyszerűen elmondja, hogy ő maga hogyan tanult először az apjától, majd más tapasztalt vadászoktól; az egyiktől a szarvasbögés titkait, a másiktól az őzbakhívás mesterségét leste el, de legtöbbet a maga kárán okult.

A szerzőt mindig a nemes vadászszervenvedély hevíttette, de megtanulta szenvedélyét céltudatos türelemmel párosítani és önfegyelmeztségének alárendelni, ezáltal higgadt vadásszá lett. Könyve útmutató lehet arra, hogy a vadászat révén a természet örök titkait hogyan sejtethetjük meg, egyúttal kötelességünk az utánunk következő vadásznemzedéknek ezt az utat megmutatni és vadászati nevelésével is foglalkozni.

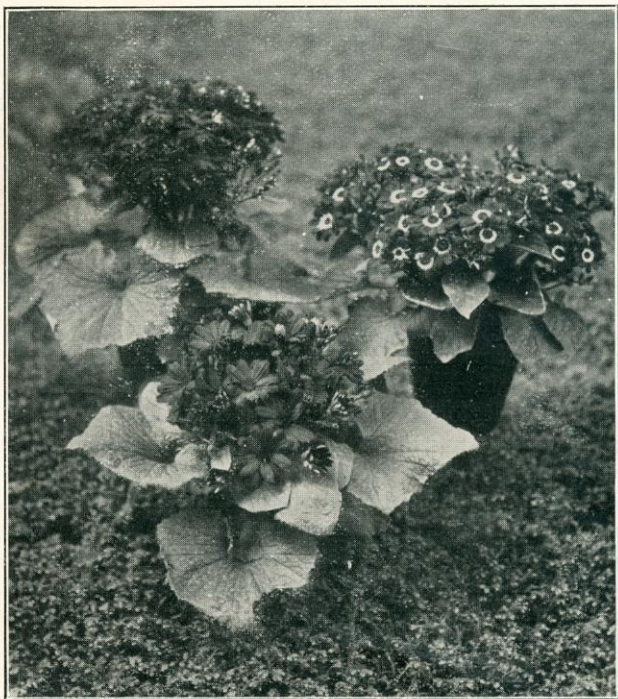
Igen sajnálatos, hogy a könyv képanyaga nagyon szegény, s hogy a szerző nem mutatja be azokat a vadászfelvételeket, amelyeket könyvében többször megemlít.

Boroviczény Aladár.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

A cinerária (*Senecio cruentus*) az üvegházakban tenyésztett koratavaszi növények között egyike a legelterjedtebb, legkedvesebb, tarkán virító, enyhén kellemes illatú virágoknak. Akkor nyílik, amikor már a jácintok, tulipánok, hajtattott rózsák és hortenziák elvirágozni kezdenek és virágözönnel borítja be üvegházaink asztalait. Annál kedvesebb és értékesebb, mert

Virágzó cineráriák (*Senecio cruentus*) az állatkerti üvegházban.
Szabó István felvétele.

a húsvéti ünnepeknek valóban legdíszesebb növénye. Levelei világoszöldek, nagyok, lemezük szívalakú, nyelük szárnyas és tövén füles. Fölöttük a szár csúcsán terül szét az ernyőszerű negyven-hatvan fészek képezte, 25—40 centiméter széles virágzat. Virágainak pompás tarkasága példányok szerint igen változatos, van közöttük világosrózsaszínű, fehér, sötétvörös, sötétkék — egyszínű és tarka vegyesen — a legszebb azonban az égszínkék. Virágzása csak rövid ideig, mintegy tizenöt-húsz napig tart, különösen hamar elvirágozik, ha nyílása idején huzamosabban meleg, napos az idő. Hogy gyors virágzását lehetőleg megakadályozzuk, az üvegház ablakait mennél többször nyitva tartjuk.

Hazája a Kanári-szigetek. Magvetéssel szaporítjuk, magját június első felében vetjük. Egyike a legkényesebb dísnövényeknek, ezért gondozása meglehetősen körülmenyes. A nyári meleg időben árnyékolást és naponként gyakori permetezést kíván. Egyébként ablak nélkül hidegágyban vagy kihűlt melegágysekrényben tartjuk. Betegsége igen hajlamos, gyakran hintjük be — lehetőleg a hajnali órákban — kén- és mézporral, mert, különösen a harmatos leveleken, a felkelő nap enyhe sugaraitól érintett kén pusztítja legbiztosabban káros gombáit. Teletetése is sok gondot okoz. Szeptemberben-októberben az első dér előtt mélyített melegágysekrénybe vagy hidegházba tesszük. Novemberben és decemberben, amikor még napot és világosságot is kaphat, elég jól telel, januárban és februárban azonban gyakran olyan az időjárás, hogy napokig nem takarhatjuk ki és a huzamos sötétségben gyenge, puha szárai és levelei megnyúlnak, esetleg rothadni kezdenek.

A cinerária akkor is megnyúlik, ha fűtött üvegházban telettetjük. Hajtattva virágzata is silányabb, mint amikor fűtetlen üvegházban nyílik. Magas hőfokon is rosszul fejlődik, de nem tűri a hideget sem, a legkisebb dér, egy-kétfokos hideg is elfagyaszítja. Kényességét és érzékenységét azonban ellensúlyozza rendkívüli pompája, amely miatt hazai kertészeteinkben is a legértékesebb kereskedelmi cikkek egyike. Ezerszámra tenyésztik. A kertészetekből végül a szobákba kerül dísznek. Sajnos, a szabadban még kiültetésre sem használható, mert nemcsak a napsugarat, hanem a szelet sem viseli el. *Király*

Családi öröm a vízilovaknál. A hosszúra nyúlt esős idő után beköszöntött első verőfényes napon nagy öröme volt az állatkert igazgatóságának és mindazoknak, akik a tavaszi napsütést élvezni az állatkertbe jöttek. Az igazán példás családi életet élő »Bandi—Arany« víziló párnak különösen örvendetes napja volt április 20-án, amikor leányuk — az állatkertben 1931 július 28-án született »Kincsem« — nagyszülőkké tette őket. Reggel 7 órakor született az állatkert legújabb vízilóborja. Jó erőben levő, pompás teremtmény az új jövevény. Az állatkert igazgatósága a várt örvendetes eseményre készülve, a külső nagy medencében helyezte el »Kincsem«-et anyjával, »Arany«-nyal együtt; »Bandi«-t, a hatalmas hím vízilóvat elővigyázatból a kisebb medencébe száműzte. Miután eddig csak a törzspárnak, Bandinak és Aranynak születtek ivadékaik, nagy érdeklődéssel vártuk, miként fog viselkedni az újszülöttel az újdonsült nagymama. Arany ez alkalommal is a közismert jó anyának, illetve most már nagyanyának mutatkozott. Mintha saját gyermekéről lett volna szó, úgy kezdte gondozni unokáját. Állandóan körülötte szorgoskodott és nagy buzgalommal emelgette orrával a víz színe fölé, hogy levegőhöz juttassa. Az ifjú anyának majdnem semmi dolga sem akadt, mert minden munkában Arany

magának követelte az oroszlánrészt. Miután a nagymama is hamarosan bekövetkező, boldog családi esemény előtt állt, minden gyöngédségét és egész anyai szeretetét unokájára fordította. Így történt, hogy az újszülött a két anya versengő szeretetétől megtévesztve, táplálékát a felkínálásban gyakorlott nagymamától fogadta el. A két anya vetélkedésébe azonban be kellett avatkoznunk egyrészt azért, hogy Kincsemet, az új anyát, rászoktassuk anyai kötelességének teljesítésére, másrészt azért, hogy a nagymamát teljes nyugalomban készítsük elő arra a közeli időre, amikor neki is anyai teendőket kell végeznie. Ezért Aranyt különválasztottuk, noha az újszülöttnak valóban jó dolga volt, amikor két anyát tudott maga körül, amikor az anya és nagyanya összetölt feje között a vízilómedencét bearanyozó, lebukó nap fényében a világba pislogott.

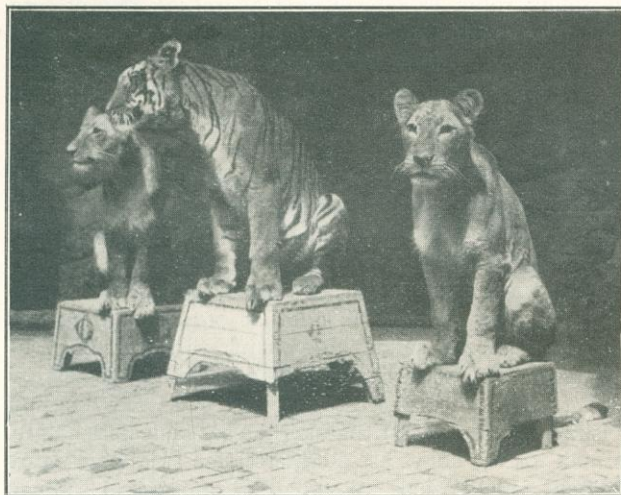
Beszámolónk a vízilovak családi örömeiről teljes volna, ha egy új, még frissebb hír nem kényszerítené a krónikást, hogy feljegyzéseit folytassa. Mint említettük,

»Kincsem«, a fiatal víziló-anya, kétnapos fiával.
Hölzel felvétele.

Aranyt, az új nagyanyát leányától és unokájától elkülönítettük, hogy a nála is esedékes szaporodásra nyugalomban előkészíthessük. Csak nagy nehézség és egy furfangos ötlet árán sikerült unokájától elszakítani. Erre a kis borjú más mód hiányában anyjához fordult táplálékért, aki anyai kötelességét szívesen teljesítette. Arany az egyedülletet nehezen viselte el. Többször kísérelte meg, hogy unokáját magának visszazerezze. A jóléptített torlaszok ebben megakadályozták. De nem azért adott eddig tíz utódot az állatkertnek, hogy ezúttal ne tudjon magán segíteni és ellenkezés nélkül fogadja el a reá erőszakolt egyedülletet. Április 23-án kora reggel, amikor ápolója szokásos ellenőrző sétája alkalmával lenézett Arany medencéjébe, társaságban találta. Arany tizenegyedik utódjával lubickolt a vízben és ravaszul pislogó kis szeme mintha azt mondta volna: — Kifogtam rajtatok! Mégsem maradtam egyedül! — Bandinak, a család fejének időnként hallható öntudatosan büszke ordítása teszi biztonságossá e nagyszámú és boldog család életét. Az állatkert igazgatósága pedig joggal mondhatja, hogy ilyen nincs és nem is volt a világon, hat víziló egy állatkertben. Szendeffy

Két oroszlán, egy tigris. Az állatkert látogatói talán még emlékeznek a kisragadozóház egyik szélső ketrecében elhelyezett kölyökcsoporthoz, a két nőtény oroszlánra és pulikutyára. Ezek ott a legnagyobb egyetértésben éltek. Később a puli onnan elkerült és helyét egy hím

A »tanítványok«. Hölzel felvétele.

tigriskölyök töltötte be. Ez a csoport azután átkerült az oroszlánházba és addig gondtalan élete megváltozott, mert taníttatni kezdtük. Óvatosan fogtunk a dologhoz, de a türelem és szeretetteljes bánásmód meghozta a munka gyümölcsét, az állatok a parancsot szívesen és jó kedvvel teljesítik és már ott tartunk, hogy szép mutatványokat tudunk velük végezteni. Amíg azonban idáig jutottunk, sokat vesződött a velük foglalkozó ember. Az első feladat a különböző fajokhoz tartozó állatok összszoktatása volt, ami úgy történt, hogy az egymással szomszédos

Guglielmani Celesto állatkerti ápoló tanítja a fiatal tigrist.
Hölzel felvétele.

ketrecekben elhelyezett állatok először a vasrácsra át ismerkedtek meg. Ezután ápolójuk jelenlétében összeresztettük őket. Az első napok bizony kisebb-nagyobb összetűzésekkel teltek el, amit azonban komoly veredéssé fajulni az ápoló nem hagyott. Fokozatosan egyre több időt töltöttek együtt és végül annyira összszoktak, hogy az ápoló jelenléte nélkül is együtt lehetett

őket hagyni. A következő feladat az állatok szoktatása volt a mutatóanyagokhoz szükséges eszközökhöz. Minden nekik ismeretlen új tárgy félelmet keltett bennük és csak ápolójuk csitító szavai és saját tapasztalataik nyugtatták meg őket. Ezután következett a dolog legnehezebb része, az állatokkal megértetni, hogy mit kívánunk tőlük és rábírnunk őket akaratumk teljesítésére. A legegyszerűbb módszer az állatokra gyomrukon át hatni, vagyis minden helyes cselekedetüket egy-egy falat hússal jutalmazni. Természetesen a szépszó sem hiányozhat mellőle. A tanítványok hamarosan ráeszmélnek, hogy a jó magaviseletért jutalom jár s ezért érdemes szót fogadni. Ezek szerint az állatok tanítása nem látszik nehéz foglalkozásnak, pedig a valóságban nagyon sok tapasztalatot és türelmet igényel. A tanítás helyes alapelve, hogy csak olyan állatokkal foglalkozzunk, amelyek jóindulatúak és szófogadásra hajlamosak. Amint észrevesszük, hogy valamelyik állatban rossz tulajdonságok vannak, habozás nélkül eltávolítjuk társaitól, hogy ne tehessen kárt sem bennük, sem a velük foglalkozó emberben. A kellő óvatossággal történt kiválasztás már félsiker és utána csak ritkán kerül a sor kellemetlenségre. Ennek okát, hogy az állatkertekben újabban egyre jobban foglalkoznak az állatok tanításával, abban látjuk, hogy az megkönnyíti az állatok kezelését, gondozását, növeli értéküket s az állatkert látogatóit szórakoztatja. A tanításnak még egy előnye pedig az, hogy a rendszeresen foglalkoztatott állatok könnyebben viselik el a fogság egyhangúságát és mivel többet mozognak, egészségesebbek is.

Szabó dr.

A jabiru. Amerika közepe táján és Észak-Amerika déli részén egy óriási gólya él. Ez a hosszúlábú, nagytű, hatalmascsőrű madár az amerikai-jabiru (*Mycteria americana* L.). Tollazatának színe szennyesfehér. Csupasz nyakának alsó fele piros, felső fele és feje fekete. Feje búbján apró fehér tollakból bóbítája van. Mintha ősz haja volna. Nyakának csupasz bőrét kedélyállapota szerint időnként felfújja. Halakkal, csúszó-mászókkal, rovarokkal táplálkozik, de a kisebb emlős állatokat és madárfiókákat is pusztítja. Legközelebbi rokona az indiai-jabiru, amely Ázsia déli és Ausztrália északi részén honos, továbbá a nála alig kisebb afrikai-jabiru, vagy másnéven nyergesgólya. Színezetüket tekintve a három jabiru között az utóbbi a legtetszetősebb, s egyúttal a legritkább is. Ezidőszent csak három nyergesgólya él Európában, és ebből kettő a budapesti állatkertben látható.

Az amerikai-jabirut a hamburgi *Hagenbeck* cég hat évvel ezelőtt hozta utoljára nagyobb számmal Európába. A mi példányainkat is akkor szereztük be. Az akkor behozott jabiruk száma azonban már nagyon megfogyatkozott és ezekből is alig látható itt-ott, a külföldi állatkertekben, egy-egy példány.

A jabiru a fogságot elég jól tűri és szakszerű gondozás mellett elég sokáig életben marad. Más madarakkal együtt tartani nem lehet. Saját párjával is csak abban az esetben, ha megfelelően tágas ketrece van. Ápolójuknak sincs könnyű dolga velük. Takarítás alkalmával a verekedő természetű madarakra ügyelni kell, mert hatalmas csőrüknek egy vágásával fájdalmas sebet ejthetnek s ha arra gondolunk, hogy a teljes nagyságban felágaskodó jabiru majdnem százhetven centiméter magas, megértjük, hogy ápolójának szeme is veszélyben forog.

Az állatkerti jabiruk élete meglehetősen egyhangú. Többnyire — egymástól tisztas távolságban — álldogál-

nak, tollukat rendezgetik, vagy lassan lépkedve, körbesétálnak. Esetleg a napon sütkéreznek vagy üldögélnek. Etetés idején a vizükbe dobott halakból néhányat hirtelen lenyelnek, a többivel pedig eljátszadoznak. Kihalásszák a vízből, akár az eleven halat, csőrükkel a

Az állatkerti két jabiru. H. Pápa Irén felvétele. Az állatkerti VI. fényképpályázaton III. díjat nyert kép.

levegőbe dobják, majd visszateszik a vízbe, sokáig nézegetik, hogy megmozdul-e, s ha ezt megúnták, végül mégis csak lenyelik.

A jabirukat télen a madarak teletetőházában, nyáron pedig a struccok házában egyik kifutójában tartjuk.

Szombath

A kondor. A hazánkban élő nagy sas- és keselyűféléket az állatkerti nagy sasröpdé középső részében mutatjuk be. Ezek mellett kétoldalt egy-egy kisebb röpdé van. Egyik a kisebb sasok és héják otthona, a másikban a legnagyobb ragadozó madarat, a kondort tartjuk.

A kondor (*Sarcorhamphus gryphus* L.) hazája Dél-Amerika, ahol az egyenlítőnél az Andesek legdélibb részéig a magas hegyvidéken majdnem mindenütt él. Tollazata gyengén fénylő fekete, másodrendű evezőtollainak külső széle világos-ezüst-szürke, a csupasz nyakát övező tollgallérja pedig hófehér. A hím homlokán, a csőre fölött, kékeszürke húsos taréj van. Orrlyukában közbülső válaszfal nincs, ezért, ha a madár arcélét nézzük, orrlyukain átláthatunk. A kutatók szerint életmódja a többi keselyűkéhez hasonló. Nagyon

magasan kering, s ha zsákmányra akad, seregestül száll rá. Főképen elhullott állatokkal táplálkozik, de alkalomadtán nagyobb eleven emlősállatokat is megtámad.

Fogságban a kondor eléggé megszelídül és úgy viselkedik, mintha nem érezné a szabadság hiányát.

Az állatkerti öreg kondor. Hölzel felvétele.

Amikor nyáron forrón tűz a nap, az árnyéket keresi, amikor pedig ketrecét a koratavaszi vagy késő őszi napsugár éri, hatalmas szárnyát szétterpeszti és úgy sütkérezik. Ápolóját ismeri és noha nem mutat különösebb ragaszkodást hozzá, sohasem támadja meg. Etetés idején élénkebb. Amikor lóhúsadagját bekebelezte, az eléje dobott lókoponyát tisztogatja le. Kellő mozgás hiánya miatt természetesen nincs annyi táplálékra szüksége, mint szabadon élő társainak és egyszerre nem fal fel annyit, mint azok. Az állatkerti kondornak minden napra megvan a pontos adagja, ellenben szabadon élő társainak esetleg nem mindig akad. De hogy a téltelenségben túl ne terhelje gyomrát és emésztése rendben legyen, hetenként egyszer, és pedig hétfőn, egy napig böjtöl. De ilyenkor sem türelmetlen és mivel a böjtnapot már megszokta, nem igen nyugtalanodik miatta. Tudja, hogy másnap megint friss hús kerül eléje, hogy nem feledkezünk meg róla. Mert hiszen így van ez hetenként, évek, sőt évtizedek óta.

A budapesti kondor nemcsak azért érdemel figyelmet, mert a távoli világrész felhőkbe nyúló magashegységének legnagyobb szárnyas ragadozója, hanem azért is, mert ez a példány a budapesti állatkert legrégebbi madara. Amikor 1907-ben a főváros a régi állatkertet átvette, ez a madár már itt volt, tehát most, hogy állatkertünk megnyitásának huszonötödik évfordulójához érünk, a kondor harminc év óta a főváros tulajdonosa. Kár, hogy nem maradt feljegyzés arról, mikor került a régi állatkertbe.

Szombath

A MAGYAR KUTYA

Rovatvezető : Abonyi Lajos dr.

A »Magyarfajta Kutyaikat Tenyésztők Egyesülete« hivatalos közleményei.

A magyarfajta kutyák — komondor, kuvasz, puli és pumi — tenyésztő és törzskönyvező szakegyesülete. Budapest, VII., István-út 2. Telefon : 1-424-74. Hivatalos órák mindennap délután 3 és 5 óra között. Postatakarékpénztári csekk számla száma 20.667. Tagok összefüvetele minden hónap első csütörtökén a »Hági-söröző«-ben, VII., Huszár-utca.

Közgyűlés. A folyó évi február 13-án megtartott rendes évi közgyűlés által egyhangú határozattal megválasztott új tisztikar névsora :

Tiszteletbeli elnökök : *Gouth Gy. Endre* egyet. ny. r. tanár, *Jármái Károly dr. e. i. dékán*, egyet. ny. r. tanár, *Lenck Jenő* miniszteri tanácsos, *Wellmann Oszkár dr.* ny. r. tanár, felsőházi tag.

Elnök : *vitéz szilvágyi Benárd Ágost dr.* ny. miniszter, országgyűlési képviselő.

Alelnökök : *Hamary Géza dr.* máv. üzletigazgató, *Nemeskéri Kiss Jenő* máv. felügyelő, *Vantsó Gyula dr.* m. kir. gazd. főtanácsos.

Törzskönyvvezető szakelnök : *Abonyi Lajos dr.*

Főtitkár : *Szabó Ferenc dr.*

Titkár : *Mádi Károly.*

Pénztáros : *Orlay Ilona.*

Pénztári ellenőr : *özv. Rajna Antalné.*

Jegyzők : *Lipovniczky Kálmánné, Csernus Ilonka.*

Ügyész : *Sztankóczy László dr.*

Szaktanácsadó bizottság : *Abonyi Lajos dr., Fényes Dezső dr., Hamary Géza dr., Márkus Leó, Müller Iván dr., Szabó Ferenc dr., Vantsó Gyula dr., Vinkó István dr.*

A »Székelyvér«-tenyésztelő »Herepei Dudás« nevű, erdélyi származású, kétszeres magyar győztes kuvasz kanja. Tulajdonosa *vitéz Soós Nagy Ferenc.*

Választmányi tagok : *Berty József, Cservenkai Károly, Fellner András, Güll Tibor dr., Pálmay Andorné, Schneeberger Brunó.*

Választmányi póttagok : *B. Kobel-Rausch Gyuláné, Dobrovits Sándor dr.*

Számvizsgáló bizottság : Gera Rózsika, Rónay Györgyné,
Szűcs János.

*

A Magyarfajta Kutyaikat Tenyésztők Egyesülete által
elfogadott és bejegyzett tenyésztelnevek :

Dobrovits Sándor dr. pulitenyészetének »Bástyatövi«,
Vajnay János komondortenyészetének »Sziltya«,
Beczky Józsefné pumitenyészetének »Semmiházi«,
Pusztai István kuvasz- és pulitenyészetének »Szerencsi«,
Pál János pulitenyészetének »Bácskai«,
Vogel Imre pumitenyészetének »Hosszúerdőhegyi«,
Balhauser Jenő komondor-, puli- és pumitenyészeté-
nek »Rákospataki«,
vitéz Szalay Sándor pulitenyészetének »Fonyódi«,
Cservenkai Károly pulitenyészetének »Törökvesz«,
Balogh Kálmán pulitenyészetének »Csallóközi«,
Hüller Ottó kuvasz- és pulitenyészetének »Pusztafaj«,
Nagy Bódog pulitenyészetének »Salamontornyai«,
Zachariás Endre pulitenyészetének »Fenyvesparki«,
Havas Ferenc dr. kuvasztenyészetének »Ferenchegyai«.

TAVASZ AZ ERDŐN.

Írta : Hankó Kató.

A távolból halkán zúg az erdő. A fák lombján
tompán szűrődik át a napsugár. Évszázados
törzsük alatt, a buja fű között, kis gyík követi
a napfoltokat. Sütkérezik. Messziről, mint szív-
dobogás, egy harkály kopácsolása hallatszik. Fenn,
a fák lombjában egy kis madár építi fészket.
Az ág széléről merész ugrással beleveti magát a
levegőbe, s halk surranással elszáll oda, ahol az
imént tollakat látott. Már jön is vissza. Csőrében
lassan hajladozik az elhullatott toll. Melegnek,
puhának kell lenni a fészeknek! Arrább a nyíló
vadkörtefa mint valami óriás menyasszonyi
csokor terjeszti virágdús ágkarjait az alatta
kanyargó ösvény felé. Az utacska mellett, a sötét-
zöld fűben illatosan nyújtogatja a nap felé apró
harangocskáit a kicsi gyöngyvirág. Mély csend van
a sűrű bokrok, fák között. Az őzgida is hangtalanul
követi anyja foltját. Egy szürke nyúl párjával
meglapulva hasal a közeli kőkényecserje alatt.
Az őz megáll. Felkapja szép fejét és szimatol a
levegőben. Valahonnan zaj hallatszik. Kíváncsi
szemét végigjártja a kanyargó ösvény porán,
s elér a távolból közeledő alakig. Orrlyukai
ijedten megremegnek, nagyot szippant a friss
levegőből és gidájával együtt eliramodik. Útjukat
a patájuk alatt megreccsenő ágak jelzik. Messze,
az utacska végén, az összeboruló gallyak alatt,
egy vékony lányka alakja tűnik fel. Fejét lehajtva
közeledik. Lábát szaporán emelgeti. Foltos fej-
kendője alól hajfürtjei ziláltnak ki. Vézna
kis testén bokájáig érő bő, kopott ruhát visel.
Látszik, hogy kapta valahonnan. Vékony derekán
a lötyögő ruhát nagy foltokkal tarkított, piros
kötény fogja át. A csenevész kislányról messziről
lerí a szegénység. Meztelen lábáról, mint az arany,
pereg le a sárga homok. Szemét ijedten járhatja

körül a fák között. A nap elé egy felhő tolakszik.
A sugarak megkísérlik áttörni a szürke kárpitot,
de a hatalmas felhősörnyeteg egyre jobban eléjük
nyomul. Az erdőben ebben a pillanatban minden
zaj elhallgat. Egy lélekzésre megáll az élet kereke.
A kis gida anyja mellé símul. A pihét fészkébe
hozó madárka hangtalanul, mozdulat nélkül lebeg
a levegőben. A gyíkocska az avarból laposakat
pislant és a nyúl megfedekez a futásról. Majd
hirtelen csilingelő zaj tölti be az erdőt. A lányka
felkacag. Mosolygó ajakkal, csillogó szemmel hajol
le az előtte bólogató kis gyöngyvirághoz. Letépi.
Az erdő feszültsége megszűnik. A fácánkakas
vígán rikolt, s a harkály ismét kopácsol. Fel-
hangzik a búbosbanka méla bubukolása. A szürke
tapsifüles friss erővel ugrik fel és tűnik el a kis
fenyvesben. A kislány a virágot kacagó ajkához
szorítja. Csókra nyíló ajka végigsimogatja a kis
harangocskákat. Majd lehajol és óvatosan kezdi
szedni a körtefa mögül hívogató gyöngyikéket.
A föld haragos röge felszisszen, de a virágok az
enyhe szélben hajladozva, szinte felkínálják magu-
kat a vékony ujjacskáknak. Hiszen így bár rövid,
de szép életük lesz. A kis virágáruslány kötőjéből
a fasorban sétáló fiatalok ruháját ékesítik majd.
Mindenki megcsodálja őket és áradozik illatukról.
Amíg így, a pompás virágzás után elérkezik életük
alkonya. A méhek szárnya csak éppen meg-
érinti hímporos fejcskájukat és már le is kell
hullaniuk, hogy erejükből utódaik élete sarja-
dozzék. A felhő gyors vágatában elvonul a nap előtt.
A sugarak egyre jobban felszabadulva omlanak
le az erdőre és a benne illatozó kis gyöngyvirá-
gokra. A lányka köténykéje is megtelt már a
bódító, fehér csodavirággal. Arcán a mosoly egyre
szelesebb jókedvre derül. Hiszen a virágokból
pénzt kereshet. Segíthet kenyeret juttatni az éhes,
kis szájaknak népes családjában. Lám, a virágot
Istenek küldte neki. Ő tudja, milyen nagy náluk
a szegénység. A lányka beletemeti vézna arcát
az illatos harangocskákba. Felnéz a körtefára.
Néhány pillanatig még hallgatja a méhek döngi-
csélését, hálás pillantásával mintha átölelné az
erdőt. Aztán megfordul és elindul visszafelé.
Sovány kis alakja mögött bezárul az erdő. Lába
már keményebb, agyagos talajon kopog. Messziről
a harkály zöreje egybeesik lépte hangjával :
— kip-kop, kip-kop, kip...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. J. gépészmérnök úrnak Budapest. A cikk szerzője
köszöni a nagyon kedves, meleghangú elismerést. Az
ajánlott terjesztési mód aligha valósítható meg, de
arra van remény, hogy »Szellőcske« — testvéreivel
együtt — talán még ez év végére könyvben is meg-
jelenik.

Kéziratokat nem őrzünk meg

és nem adunk vissza

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetés minden szava 20 f.; előfizetőknek 10 f.
A legkisebb hirdetés egyszeri megjelenése 2 pengő;
előfizetőknek 1 pengő.

Előfizetési vagy hirdetési díj Állatkert Budapest, XIV.,
küldendő.

Vadászok figyelmébe! Jól hangolt dúvadcsaló-sípkokat
útmutatással készít Storcz Mátyás, Gödöllő. A sípok
darabja P 2-50.

Természettudományi Közlöny. Szerkeszti: *Mágócsy-Dietz*
Sándor és *Zimmermann Gusztáv* közreműködésével
Gombocz Endre és *Szabó-Patay József*. Szerkesztőség és
kiadóhivatal: Budapest, VIII., Eszterházy-u. 16.

Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete Budapest, VII.,
István-út 2. Hivatalos órák hétfőn és csütörtökön
d. u. 3—5 óra között. Telefon: 142-474.

Magyar Tacskó-Tenyésztők Egyesülete Budapest, VII. ker.,
István-út 2. Telefon: 142-474. Hivatalos órák hétfőn
és csütörtökön d. u. 3—5 óra között.

Magyarfajta Kutya Tenyésztők Egyesülete Budapest,
VII., ker., István-út 2. Telefon: 142-474. Hivatalos
órák mindennap d. u. 3—5 óra között.

Magyar Dobermannosok titkári hivatala Budapest,
VIII., Baross-utca 77. Telefon: 141-378

Magyarországi Telivér Kutya Tenyésztő Egyesületek Szö-
vetsége Budapest, VII., István-út 2. Telefon: 142—474.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Nadler Herbert.

A „CHINOIN“ állatgyógyszerek megbízható hatásúak!

Kebal II. az orsóférgesség biztos gyógyszere,	} kutyák részére
Taekil a galandférgeket elhajtja,	
Pekk és Hizan angolkór ellen,	} minden állat részére
Karodor sebhintőpor a sebek gyors gyógyulását elősegíti,	
Cadogel bőrgyulladás gyógyszere,	
Koplin rühösség ellen,	
Kirbek a bolhákat és tetveket megöli,	

Kérdezze meg állatorvosát! Kaphatók az összes gyógyszertárakban!

Bővebb felvilágosítással szolgál:

„CHINOIN“

gyógyszer és vegyszertermékek gyára r.l., Újpest.

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDELMI R.-T.

Központi telep: IX., GÖNCZY PÁL-UTCA 4.

Telefon: 1-854-48

Főüzlet: KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOK

Telefon: 1-854-48

Fióközletek:

V., GRÓF TISZA ISTVÁN-U. 10. || VII. KERÜLET, GARAY-TÉRI
Telefon: 1-816-79 || VÁSÁRCSARNOK. T.: 1-304-84

IRODA: VIII., HORÁNSZKY-UTCA 19. Telefon: 1-335-39

Sürgönyök: Zimmerhal, Budapest.

A FOX TERRIER

Foxterriertenyésztők és tulajdonosok egyetlen
szaklapja.

Megjelenik gazdag tartalommal havonta.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Magyar Foxterriertenyésztők Egyesülete

Budapest, VII. kerület, István-út 2. sz.

SCHEINER GYULA „STADION” Budán, II., Margit-krt. 59.

Az Átrium filmpalota mellett. ~ Telefon: 1-544-80, 1-665-72

Sport-, tornaterem-, játszótér felszerelések és iskolaberendezések. Hatóságok szállítója. Vizsonteladók engedélyt kapnak. Katalógust küldök.

LOVAGLÓ- ÉS HAJTÓISKOLA

AZ ÁLLATKERTBEN!

LOVAGLÁS: egyénenként és osztályban, alapgyakorlatok, iskolalovaglás futószárral, kengyellel és kengyel nélküli, haladók tereplovglása stb.

HAJTÁS: gyermekek hajtása egyes-, kettes-, négyes- és ötösfogatokkal. Az állatkerti belépődíjon vagy évi bérletjegy árán felül:

1. 40 percig tartó lovaglásért, egy, vagy kétlovas kocsi hajtásáért kezdőknek és haladóknak 1 pengő 50 fillér;
2. 20 jegyet tartalmazó jegyfűzet ára 24 pengő;
3. Tereplovglás esetenként és személyenként 5 pengő.

SZAKSZERŰ TANÍTÁS kezdők és haladók számára számára csütörtök kivételével naponla reggel 7-től 10-ig és délután 4-től 7-ig.

E L S Ő R E N D Ű B E T A N Í T O T T L O V A K !

A SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT

pálmaházában

délszaki növények gazdag gyűjteménye,

az akváriumban

tengeri- és édesvízi állatok,

a kigyóházban

óriás- és mérgekgigyók, gyíkok, békák, teknősök és díszhalak láthatók.

BELÉPŐDÍJ: Felnőtteknek 20 fillér, 10 éven aluli gyermekeknek 10 fillér.